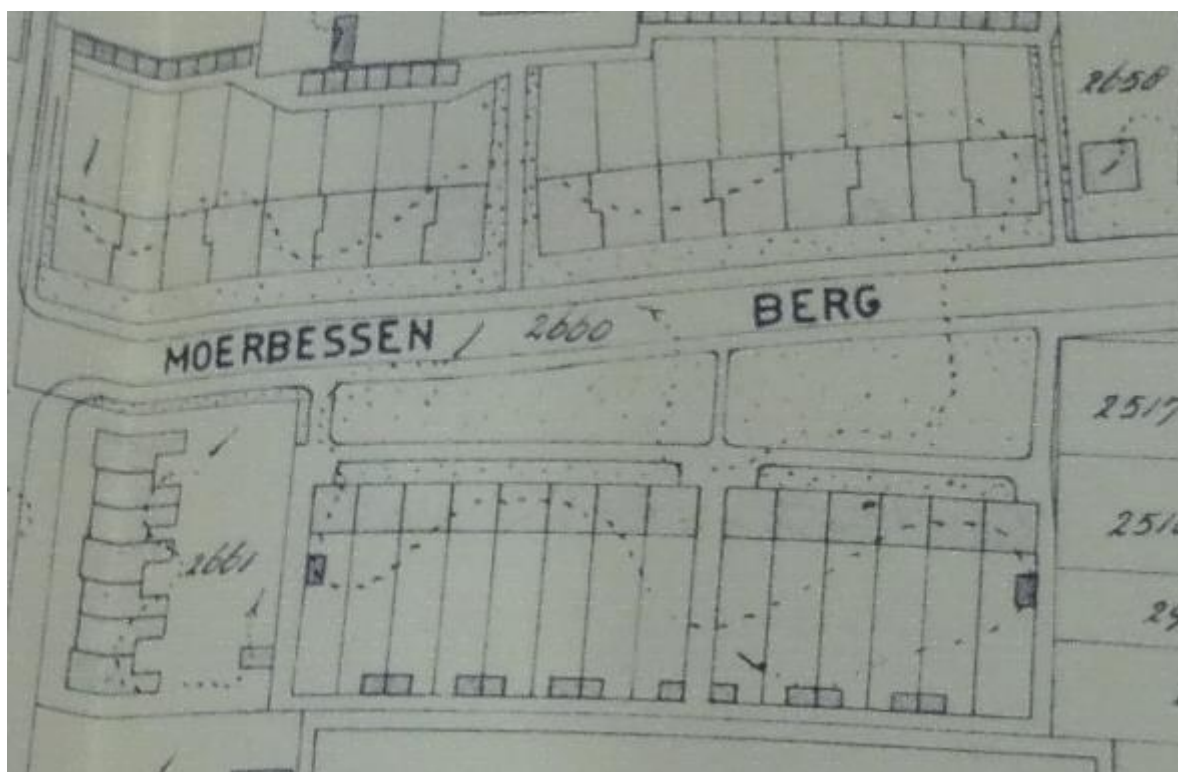


Historisch Vooronderzoek Conventionele Explosieven

Moerbessenberg, Soesterberg Gemeente Soest

IDDS Explosieven B.V.



Datum : 1 december 2020
Kenmerk : 20071180
Auteur : Dhr. K.J. Marijt MA
Status : Definitief
Versie : 1.0

ACCORDERING

Historisch Vooronderzoek Moerbessenberg, Soesterberg Kenmerk: 20071180

Onderhavig Historisch Vooronderzoek Conventionele Explosieven is conform de vigerende norm WSCS-OCE opgesteld.

Gezien en goedgekeurd door		Functie	Datum	Handtekening
Organisatie	Naam			
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. C.P. Kuipers	Projectleider, bevoegd namens management	01-12-2020	
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. T.G.M. Neijenhuis	Senior OCE- deskundige	01-12-2020	 T.G.M. Neijenhuis

Afbeelding voorblad: Moerbessenberg te Soesterberg, gemeentearchief Soest, toegang nr. 0911, inv.nr. 3690.

© IDDS Explosieven B.V. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

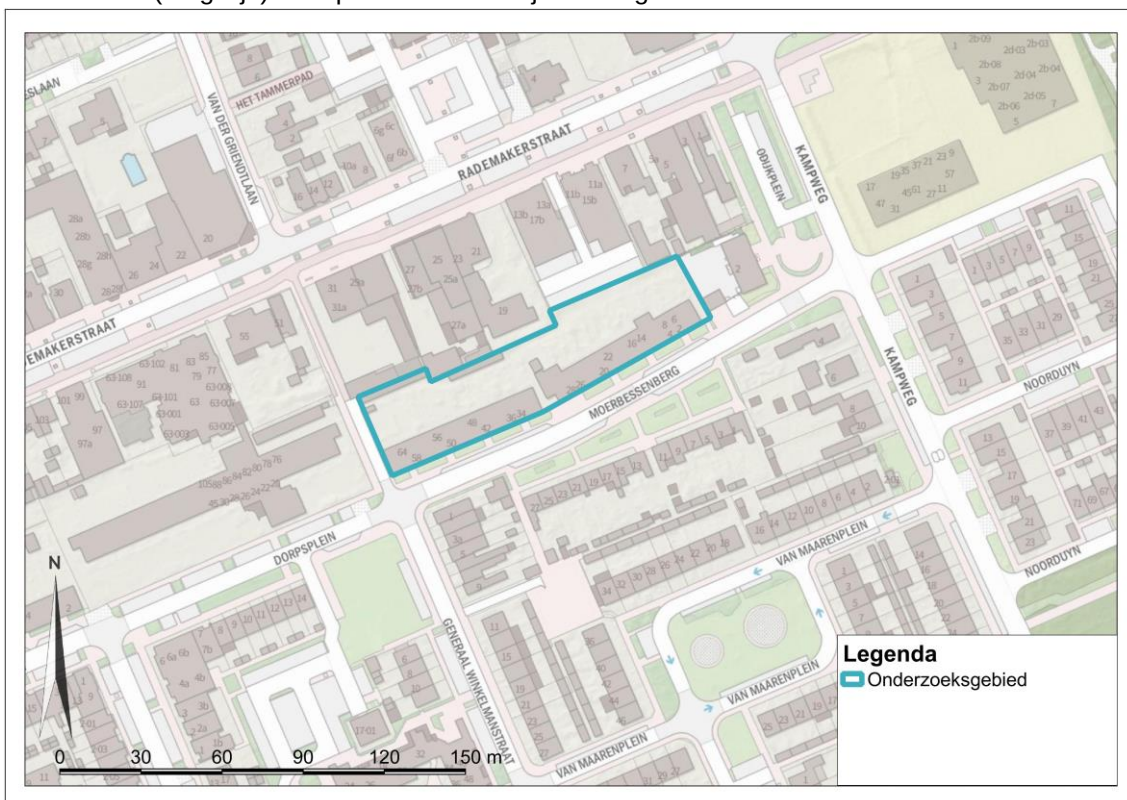
Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel vooronderzoek	6
1.3 Uitgangspunt.....	6
1.4 Werkwijze vooronderzoek.....	7
1.5 Onderzoeksgebied	7
2. Het indicatie onderzoek	8
2.1 Opzet en afbakening indicatieonderzoek	8
2.2 Historisch overzicht Soesterberg en de Tweede Wereldoorlog.....	9
2.3 Reeds uitgevoerde onderzoeken	9
2.4 Indicaties afkomstig uit de geraadpleegde literatuur.....	10
2.5 Indicaties afkomstig uit geraadpleegde archieven	12
2.6 Indicaties uit overige bronnen.....	16
2.7 Luchtfoto interpretatie.....	17
3. Analyse indicaties uit indicatie onderzoek	22
4. Leemten in kennis	23
5. Conclusie en advies	24
Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen.....	25
Literatuurstudie	25
Reeds uitgevoerde onderzoeken Soesterberg	26
Archieven: gemeentelijk, regionaal en provinciaal.....	27
Archieven: overige Nederlandse archiefinstellingen	32
Archieven: buitenlandse archiefinstellingen	38
Luchtfoto's	40
Overige geraadpleegde bronnen	41
Bijlage 2: Inventarisatiekaart	42
Bijlage 3: Bodembelastingkaart CE.....	43

Managementsamenvatting

Introductie

In opdracht van Rho Adviseurs heeft IDDS Explosieven B.V. een vooronderzoek uitgevoerd voor het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg in de gemeente Soest (Utrecht) naar de aanwezigheid van conventionele explosieven (CE) uit de Tweede Wereldoorlog. Het doel van dit vooronderzoek CE is vaststellen of er in de geraadpleegde bronnen indicaties zijn waaruit blijkt dat (delen van) het onderzoeksgebied betrokken is (zijn) geweest bij oorlogshandelingen waardoor er (mogelijk) CE op/in de bodem zijn achtergebleven.



Figuur 1: Het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg.

Bronnen- en literatuuronderzoek

Tijdens raadpleging van de bronnen is de aandacht gericht op gebeurtenissen die in en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied hebben plaatsgevonden en die (mogelijk) van invloed zijn op de aanwezigheid van CE binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Buiten het onderzoeksgebied hebben er diverse oorlogshandelingen plaatsgevonden. Met name de ligging van vliegveld Soesterberg in de buurt van het dorp Soesterberg is van invloed geweest op de hoeveelheid oorlogshandelingen in de nabijheid van het onderzoeksgebied. Een viertal oorlogshandelingen en indicaties is relevant:

1. Aanleg van een schuilloopgraaf op de hoek van de Kampweg op 12 juni 1940;
2. Explosie van Duitse munitieopslag op 18 april 1941 op de Leusderheide;
3. Geallieerd bombardement op 8 maart 1944 met als doel vliegveld Soesterberg;
4. Geallieerd bombardement op 3 september 1944 met als doel vliegveld Soesterberg.

Uit de geraadpleegde literatuur, archiefstukken en overig bronmateriaal blijkt dat er geen indicaties zijn die er op wijzen dat het onderzoeksgebied Moerbessenberg (of delen hiervan) betrokken is (zijn) geweest bij bovengenoemde oorlogshandelingen.

Een essentieel onderdeel van het vooronderzoek is de analyse van luchtfoto's. De geraadpleegde luchtfoto's zijn geanalyseerd op sporen van oorlogshandelingen zoals kraters, loopgraven, mangaten, bunkers, verdedigingswerken, (geschut)stellingen, tankgrachten en mijnenvelden. Op de geraadpleegde luchtfoto's zijn diverse sporen van bovengenoemde oorlogshandelingen waargenomen, maar allen op grote afstand van het onderzoeksgebied. Er zijn op de luchtfoto's geen sporen van oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied waargenomen.

Conclusie en advies

Uit de geraadpleegde literatuur, archiefstukken, luchtfoto's en andere geraadpleegde bronnen blijkt dat het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg niet verdacht is op het aantreffen van CE. IDDS Explosieven B.V. adviseert u daarom om de geplande werkzaamheden op reguliere wijze uit te voeren. Het is niet noodzakelijk om vervolgstappen te ondernemen in de CE-opsporing voorafgaand aan de voorgenomen werkzaamheden.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs heeft IDDS Explosieven B.V. een vooronderzoek uitgevoerd voor het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg in de gemeente Soest (Utrecht) naar de aanwezigheid van conventionele explosieven (CE) uit de Tweede Wereldoorlog. De aanleiding van het vooronderzoek zijn de voorgenomen grondwerkzaamheden in het kader van herontwikkeling van de Moerbessenberg.

Het is niet bekend of er rekening gehouden dient te worden met het aantreffen van CE uit de Tweede Wereldoorlog. Indien er CE aanwezig zijn in de bodem van het onderzoeksgebied, bestaat de mogelijkheid op een ongecontroleerde detonatie van een of meerdere CE. Op basis van de Arbeidsomstandighedenwet en de Openbare Orde en Veiligheid dienen alle risico's voorafgaand aan de voorgenomen werkzaamheden in kaart te worden gebracht waarbij de risico's zoveel mogelijk moeten worden ingeperkt. Een wettelijke onderzoeksplicht wordt ingesteld tot onderzoek naar ontplofbare oorlogsresten (artikel 4.10 Ontplofbare oorlogsresten), te vinden in artikel 4.10 van het Arbobesluit gepubliceerd in het Staatsblad 2019, 471 van het Koninkrijk der Nederlanden. Aan de hand van dit vooronderzoek CE is bepaald of er sprake is van een aantoonbaar risico op het aantreffen van CE binnen het onderzoeksgebied.

1.2 Doel vooronderzoek

Het doel van dit vooronderzoek is vaststellen of er in de geraadpleegde bronnen indicaties zijn waaruit blijkt dat het onderzoeksgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog betrokken is geweest bij oorlogshandelingen waardoor er (mogelijk) CE op/in de bodem zijn achtergebleven. Indien er indicaties zijn dat (delen van) het onderzoeksgebied betrokken (zijn) is geweest bij oorlogshandelingen dan wordt het (de) verdachte gebied(en) horizontaal afgebakend. Ook worden de soort(en) aan te treffen CE, de hoeveelheid hiervan, de verschijningsvorm en de minimale en maximale diepteligging van CE vastgesteld.

1.3 Uitgangspunt

Het vooronderzoek is conform het Werkveldspecifiek Certificatieschema voor het Opsporen van Conventionele Explosieven (WSCS-OCE) uitgevoerd. In deze richtlijnen staan verplichte bronnen die voor het uitvoeren van het vooronderzoek geraadpleegd dienen te worden. Naast de verplichte bronnen zijn ook aanvullende bronnen geraadpleegd.

Bron	Raadplegen WSCS-OCE		Geraadpleegd
	Verplicht	Aanvullend	
Literatuur	✓		✓
Gemeentelijk & Provinciaal archief	✓		✓
Nederlands Instituut Militaire Historie (NIMH)		✓	✓
Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)		✓	✓
Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)	✓		✓
Luchtfotocollectie Wageningen Universiteit (WUR)	✓		✓
Luchtfotocollectie Kadaster (KAD)	✓		✓
Luchtfotocollectie National Collection of Aerial Photography (NCAP)		✓	✓
The National Archives UK		✓	✓
Bundesarchiv-Militärarchiv		✓	✓
The National Archives and Records Administration USA		✓	Niet beschikbaar
Getuigen		✓	Niet beschikbaar

Tabel 1: Verplichte en aanvullende te raadplegen bronnen conform WSCS-OCE

Daarnaast zijn de volgende bronnen geraadpleegd die niet vermeld zijn in het WSCS-OCE, maar die wel relevante informatie kunnen bevatten over het onderzoeksgebied:

- Het Semi-Statistisch Informatiebeheer (SIB) Defensie te Rijswijk;
- Het Nationaal Archief (NA) te Den Haag;
- The Library and Archives Canada (LAC) te Ottawa;
- The Ike Skelton Combined Arms Research Library (CARL) te Kansas (USA).

1.4 Werkwijze vooronderzoek

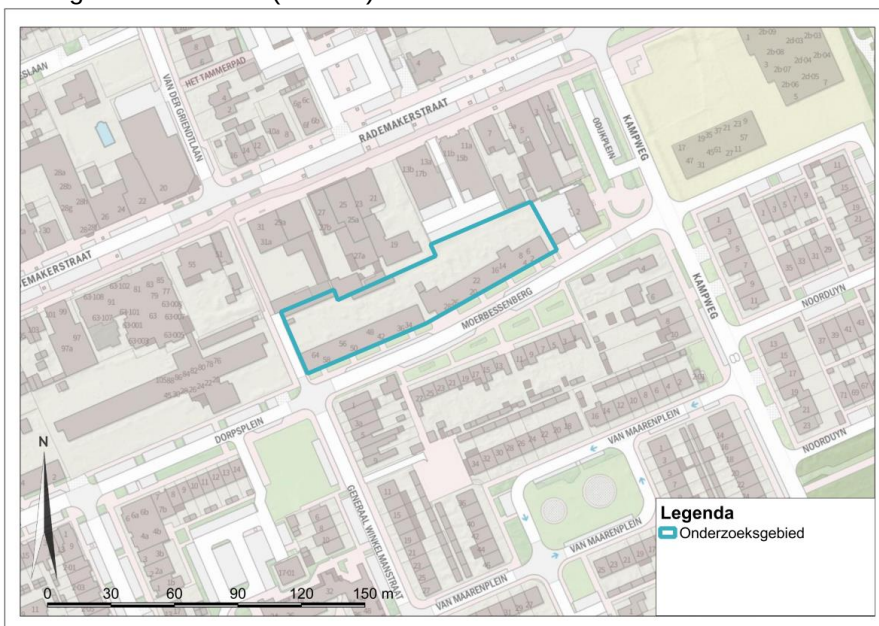
Een eerste stap van het vooronderzoek is het verzamelen van alle relevante informatie uit de geraadpleegde bronnen. Een tweede stap is het beoordelen en analyseren van deze informatie. Hierna wordt antwoord gegeven op een drietal vragen:

1. Zijn er indicaties die er op wijzen dat het onderzoeksgebied (of delen hiervan) betrokken is (zijn) geweest bij oorlogshandelingen en is daardoor sprake van een verhoogd risico op het aantreffen van CE?
2. Als er sprake is van een (mogelijk) verdacht gebied, zijn er gebeurtenissen die een aanwijzing vormen dat een gebied of een deel hiervan als onverdacht kan worden aangemerkt? Dit worden ook wel contra-indicaties genoemd.
3. Indien er sprake is van een verdacht gebied wat zijn dan de subsoort(en), hoeveelheid en verschijningsvorm van de aan te treffen CE, wat is de horizontale begrenzing van het verdachte gebied en wat zijn de minimale en maximale diepteligging van de aan te treffen CE?

In hoofdstuk 2, het indicatieonderzoek, wordt antwoord gegeven op vraag 1. Is het antwoord op die vraag 'ja, er zijn indicaties die wijzen op oorlogshandelingen binnen het onderzoeksgebied', dan is er sprake van een (mogelijk) verdacht gebied en worden vragen 2 en 3 ook beantwoord. Is het antwoord op vraag 1 'nee, er zijn geen indicaties die wijzen op oorlogshandelingen binnen het onderzoeksgebied', dan is er sprake van een onverdacht gebied en volgt er geen antwoord op de vragen 2 en 3. De resultaten van de inventarisatie worden weergegeven op de inventarisatiekaart (zie bijlage 2), de analyse is opgenomen op de bijbehorende bodembelastingkaart CE (zie bijlage 3).

1.5 Onderzoeksgebied

Dit vooronderzoek richt zich op het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg, liggend in de gemeente Soest (Utrecht).



Figuur 2: Het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg; met blauwe lijnen is het onderzoeksgebied weergegeven.

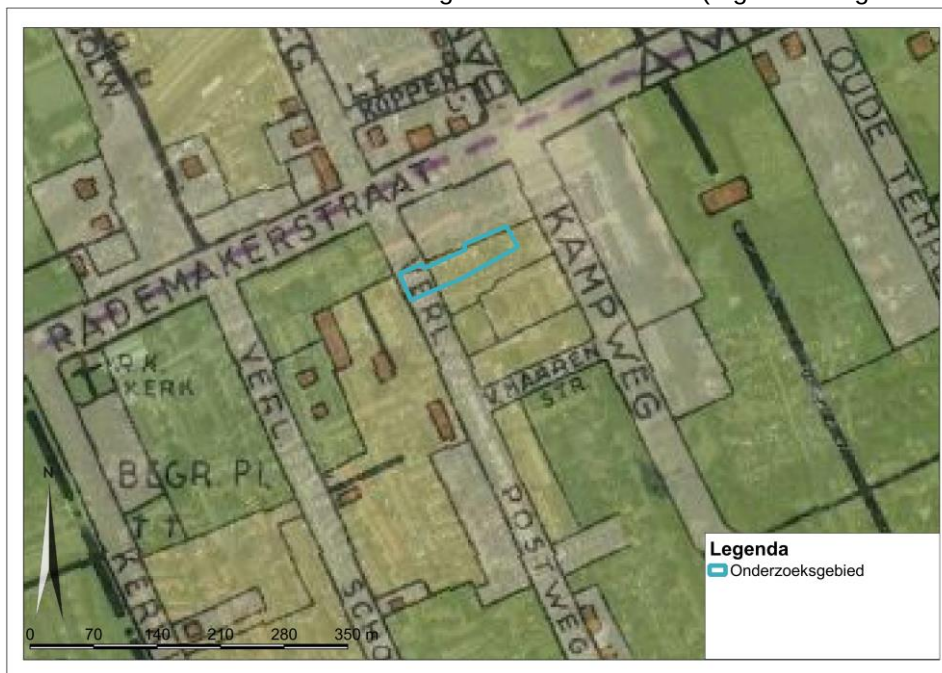
2. Het indicatie onderzoek

2.1 Opzet en afbakening indicatieonderzoek

In het indicatieonderzoek wordt op basis van bronnenonderzoek vastgesteld of het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg mogelijk betrokken is geweest bij oorlogshandelingen. In dit hoofdstuk wordt per bronsoort samengevat welke relevante indicaties er voor het onderzoeksgebied tijdens het onderzoek zijn achterhaald. Achter enkele belangrijke indicaties voor het onderzoeksgebied is een codering opgenomen die begint met een afkorting, IND(indicatie), daarna gevolgd door de datum van de indicatie (jaar/maand/dag). Die indicaties worden in bijlage 2, de inventarisatiekaart, weergegeven. Deze coderingen zijn de verbinding tussen de indicaties en de inventarisatiekaart. In hoofdstuk 3 wordt antwoord gegeven op de vraag of er indicaties zijn die er op wijzen dat het onderzoeksgebied (of delen hiervan) betrokken is (zijn) geweest bij oorlogshandelingen waardoor er sprake is van een verhoogd risico op het aantreffen van CE.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn er veel bombardementen en luchtaanvallen uitgevoerd op vliegveld Soesterberg, wat in nabijheid van het onderzoeksgebied lag. Niet alle bombardementen zijn echter relevant voor het onderzoeksgebied. Daarom worden in dit vooronderzoek alleen luchtaanvallen, bombardementen en andere oorlogshandelingen weergegeven die betrekking hebben op het dorp Soesterberg, het onderzoeksgebied of de directe nabijheid van het onderzoeksgebied. Daarnaast is belangrijk om te duiden dat de Moerbessenberg te Soesterberg tijdens de Tweede Wereldoorlog grotendeels onbebouwd was (zie figuur 2). De straat zelf bestond nog niet en is pas in 1952 aangelegd. Zodoende is tijdens het bronnenonderzoek gekeken naar straten en wegen in de omgeving van het onderzoeksgebied. Hierbij is gelet op de aanduiding van de volgende straten en wegen in Soesterberg:

- de Kampweg;
- de Van Maarenstraat (tegenwoordig Van Maarenplein);
- de Verlengde Postweg (tegenwoordig: Generaal Winkelmanstraat);
- de Rademakerstraat;
- de Amersfoortsche Straatweg/Amersfoortse straat (tegenwoordig: Banningstraat).



Figuur 3: Ligging van het onderzoeksgebied op een vooroorlogse kaart, jaartal onbekend (bron: Historische Vereniging Soest/Soesterberg).

2.2 Historisch overzicht Soesterberg en de Tweede Wereldoorlog

Mobilisatieperiode

Als op 28 augustus 1939 de algehele mobilisatie in Nederland wordt afgekondigd, stromen het vliegveld van Soesterberg, het dorp en de omgeving daarvan vol met Nederlandse militairen.¹ Er worden op diverse plekken luchtdoelgeschut opgesteld. Een deel hiervan is mobiel en kan verplaatst worden. De Nederlandse soldaten die dit geschut moeten bedienen zijn onderdeel van de Luchtdoel-Artillerie. In het dorp Soesterberg wordt in Banningstraat (tegenwoordig: Veldmaarschalk Montgomeryweg) op de zolder van een woning een mitrailleurnest ingericht.

Meidagen 1940

Rond 3:30 uur worden de inwoners van Soesterberg uit hun slaap gewekt. Er wordt geschoten. Laagvliegende vliegtuigen bestoken het vliegveld en hebben het ook gemunt op de expositievliegtuigen van Soesterdal. Op die eerste oorlogsdag worden de dorpelingen opgeroepen om diverse witte gebouwen en huizen in het dorp in te smeren met een donkergrijze pasta. Café 't Zwaantje, café Sport en woningen ten noorden van de Rademakerstraat verliezen hun witte kleur. Op 12 mei 1940 zijn er gevluchte Nederlandse soldaten in het dorp. Zij zijn de Grebbelinie ontvlucht, op enkele kilometers van Soesterberg, en proberen bij inwoners aan burgerkleding te komen om op die manier het oorlogsgeweld te ontvluchten. Op de 15^e mei, als de Nederlandse overgave een feit is, trekken Duitse troepen het dorp binnen. De bezettingstijd begint.

Bezettingstijd (1940-1945)

Tijdens de bezettingstijd wordt het vliegveld Soesterberg door de Duisters ingericht als *Fliegerhorst Soesterberg*. Zij stationeren hier militaire vliegtuigen. Hierdoor wordt Soesterberg een doelwit voor de geallieerden. Met name de bombardementen die in 1944 plaatsvinden zijn funest voor het vliegveld. Hierbij wordt ook schade toegebracht aan het dorp Soesterberg. De hevigste bombardementen vonden plaats op 8 maart, 15 augustus en 3 september 1944. Hierbij wordt door de *Royal Air Force* en de *United States Army Air Forces* voor meer dan 1.325.000 kilo bommen afgeworpen.²

De bevrijding

Op 7 mei 1945 arriveren Britse en Canadese troepen in Soesterberg. Zij trekken vanuit Amersfoort via Soest om het dorp te bevrijden.³ De achtergebleven Duitse troepen worden ontwapend en gevangengenomen. Bulldozers en kettingzagen worden door de geallieerden ingezet om de wegen rondom Soesterberg weer begaanbaar te maken. De oorlog is definitief voorbij.

2.3 Reeds uitgevoerde onderzoeken

In het verleden zijn er voor de plaats Soesterberg diverse historische vooronderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn conform WSCS-OCE, geraadpleegd en geanalyseerd voor dit vooronderzoek. Het onderzoeksgebied Moerbessenberg valt buiten de dekking van de vooronderzoeken, maar de onderzoeken geven wel aan of er oorlogshandelingen in de buurt van de Moerbessenberg hebben plaatsgevonden. De lijst met geraadpleegde vooronderzoeken is opgenomen in bijlage 1.

1 D. Top, *Soesterberg en omgeving in de oorlogstijd* (Alphen aan den Rijn 1995), p.14.

2 R. de Winter, *Een eeuw militaire luchtvaart in Nederland 1913-2013* (Amsterdam 2013), p. 125.

3 Ibidem, p. 127.

2.4 Indicaties afkomstig uit de geraadpleegde literatuur

Voor het vooronderzoek is relevante literatuur bestudeerd. Hieronder worden oorlogshandelingen in of in nabijheid van het onderzoeksgebied weergegeven. In bijlage 1 is alle geraadpleegde literatuur te vinden.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron	Relevant voor onderzoeksgebied
12-05-1940	'Nederlandse soldaten ontdoen bij smederij Nout op de Rademakersraat de leeuw van hun helm, blijkbaar ketsen de kogels niet op het embleem af maar zorgen juist dat deze door de helm gaan.'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 36.	Nee, geen relevante oorlogshandeling.
15-05-1940	'Binnenkomst van de Duitse troepen in Soesterberg, via de Rademakerstraat en Banningstraat trekken ze naar het vliegveld....'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 39.	Nee, geen relevante oorlogshandeling.
12-06-1940 [IND_400612]	'In de krant wordt bekend gemaakt dat in Soesterberg 3 schuiloopgraven zijn aangelegd, tegenover t Zwaantje (op de hoek van de Kampweg), op de speelplaats van de Openbare School en achter de huizen van Ons Belang'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 48.	Ja, in directe nabijheid van het onderzoeksgebied. De loopgraaf is ook waar te nemen op de luchtfoto van 17 april 1943 (zie figuur 5)
01-08-1940	'De Zeister Courant meldt dat er bij de Verlengde Postweg een overdekte schuiloopgraaf wordt aangelegd die 40 meter lang is en plek biedt aan 200 personen.'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 57.	Onbekend, exacte locatie schuiloopgraaf niet bekend.
26-10-1940	'Aanleg van meer schuilkelders in het dorp, o.a. ten oosten van de Van Maarenstraat , vóór de RK School en bij het kolenpark S. van Leeuwen.'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 64.	Nee, buiten het onderzoeksgebied.
18-04-1941	'Geweldige explosies op de middag van 18 april 1941. Die dag vliegen de munitiedepots op de Leusderhei een voor een in brand. Het KNMI registreert 147 zware ontploffingen. De dreunen zijn tot ver buiten de provinciegrenzen te horen. Driehonderd ton explosieven gaan verloren. Dertien Wehrmachtsoldaten en een Nederlander vinden de dood. De Stichtse Margarinefabriek en twee villa's langs de Amersfoortsestraat storten in. Ook woningen in de Soesterbergse wijk Ons Belang raken beschadigd. Het dorp wordt gedeeltelijk ontruimd...Oud adjudant A. Bakker maakt van de verwarring gebruik. Hij brengt vernielingen aan in de verlaten ondergrondse telefoonpost van de Flaktoren bij Weerdesteijn. ... Het gerucht over sabotage verspreidt zich als een lopend vuurtje. Kletspraat. Een Duitse eenheid die op de hei met lichtkogels oefende, heeft namelijk de brand veroorzaakt. De schilders in het dorp hebben dagen werk om overal nieuwe ruiten in te zetten.'	Soest onder vuur, pagina 25.	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
12-04-1944	'Vroeg in de nacht kruipen bewoners van de Amersfoortschestraat rond Eggermonde door het oog van de naald. Een met bommen geladen DO 217 die in oostelijke richting opstijgt, wint niet	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 118-119.	Nee, buiten onderzoeksgebied.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron	Relevant voor onderzoeksgebied
	genoeg hoogte en stort neer op het vroegere voetbalveld naast de Sportweg.'		
08-03-1944	'Woensdag 8 maart 1944 laten geallieerde bommenwerpers tweemaal een dodelijke last op Soesterberg neerkomen. Om 11.20 uur werpen 47 Martin B26 Marauders van de USAF vanaf 12.000 voet 65 ton brisantbommen af. Enkele Storchs en lesvliegtuigen gaan verloren. De meeste bommen komen terecht op Den Dolder en Bosch en Duin. Op het terrein van de Willem Arntz Hoeve komen drie mensen om het leven. 's Middags nog een bombardement, 73 Marauders. Honderd ton splinter en brandbommen.... De startbanen lijken gatenkazen. Enkele hallen liggen in puin. Ook de Du Moulinkazerne is geraakt. Een voltreffer heeft de spoorlijn afgesneden. De Flakstelling ernaast is inklaar geraakt. Enorme schade ook in het dorp Soesterberg.' 'In het dorp Soesterberg valt geen enkele bom, maar er komen wel enige bommenrekken naar beneden. Bij W. Gijtenbeek aan de Kampweg komt zo'n rek terecht precies tussen het huis en de schuur. Bij 't Zwaantje gaat een rek dwars door het dak van de garage.'	Soest onder vuur, pagina 80. Soesterberg in oorlogstijd, pagina 172.	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt. Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
15-08-1944	'Op deze dag van Maria Hemelvaart daalt uit een strakblauwe hemel een bommenregen neer op de Fliegerhorst en zijn omgeving. Honderdwintig geallieerde bommenwerpers voeren een geconcentreerde aanval uit.....De toegebrachte schade in De Dolder, Soesterberg en Bosch en Duin is groot. Nieuwe aanvallen volgen. De hele omgeving loopt gevaar.' 'Ook dit keer komt het dorp Soesterberg er wondergoed vanaf. Op de Luit. Koppenlaan gaan bij onder andere M. de Bruin en W. Stemering kogels of scherven door de ruiten en het dak. Aan de Schoolweg vallen enige bommen.'	Soest onder vuur, pagina 81. Soesterberg in oorlogstijd, pagina 195.	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt. Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
03-09-1944	'3 september 1944: om halfzes opnieuw het luchtalarm. Met een legermacht aan vliegtuigen bombarderen de geallieerden het vliegveld kort en klein. Er vallen drie doden in Soesterberg. Van de Belt, zijn vrouw en schoonmoeder. Terwijl de gewondgeraakte zoon en dochter worden geholpen, proberen onverlaten spullen uit de zwaarbeschadigde woning te onvreemden.' 'Tegen 17 uur zien sommige mensen een vliegtuig dat met behulp van rook een grote cirkel boven het vliegveld trekt...Terwijl de voetbalenthousiasten net op weg zijn naar huis, doemen om	Soest onder vuur, pagina 81. Soesterberg in oorlogstijd, pagina 200.	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt. Onbekend, het is niet bekend of de aanduiding 'centrum van Soesterberg' ook voor het onderzoeksgebied geldt.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron	Relevant voor onderzoeksgebied
	ca. 17.15 uur plotseling over de 100 bommenwerpers van de RAF op en breekt boven Soesterberg nogmaals de hel los....Een bommenwerper raakt uit koers en laat vliegend in oostelijke richting een serie van 10 bommen in bijna rechte lijn over het centrum van Soesterberg vallen.[...] terwijl nog 5 exemplaren neerkomen respectievelijk achter de schuur van Nellysteijn, op de schuur van het huis van Pichot ('Heidewijk'), in de tuin van deze villa, vlak tegen de Amersfoortschestraat en op deze straat zelf....Daar wordt de 'Bieenhof' op de Amersfoortschestraat 43 getroffen, waar op dit moment de familie Van de Belt woont. Van het huis blijft vrijwel niets over.'		
17-04-1945	'Op alle mogelijke manieren proberen de Duitsers de doorstoot van de geallieerden te voorkomen. In het dorp Soesterberg werpen zij barricades op. Met tientallen omgezaagde bomen versperren zij de weg naar Amersfoort. Ook dwingen zij burgers drie tankversperringen de bouwen op de toegangswegen.'	Soest onder vuur, pagina 119.	Onbekend, exacte aanduiding tankversperringen ontbreekt.
20-04-1945	'Midden op de viersprong Rademakerstraat , Banningstraat, Amersfoortschestraat en Kampweg is bij het fietspad een groot gat gegraven. Hier worden overgebleven luchtmijnen in geplaatst, die onder het wegdek komen te liggen. De opzet is duidelijk: de mijnen zullen tot ontploffing worden gebracht om een grote krater te creëren, die evenals de tankversperringen de vijand moeten tegenhouden.'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 245.	Nee, buiten onderzoeksgebied.
21-04-1945	'In plaats van de luchtmijnen zijn om ca 5 uur zware springladingen gedetoneerd die onder de Amersfoortschestraat zijn aangebracht ter hoogte van de Oude Tempel.'	Soesterberg in oorlogstijd, pagina 247.	Nee, buiten onderzoeksgebied.

Met name de indicaties over schuilloopgraven en schuilkelders in nabijheid van het onderzoeksgebied kunnen interessant zijn voor het onderzoek. In paragraaf 6.5 van het WSCS-OCE is een lijst opgenomen met indicaties die als verdacht of onverdacht bestempeld worden en daarmee als uitgangspunt dienen voor het afbakenen van een verdacht gebied. De indicatie schuilloopgraaf is hierin ook opgenomen, maar wordt als onverdacht beschouwd.⁴

2.5 Indicaties afkomstig uit geraadpleegde archieven

Voor het vooronderzoek zijn diverse archiefstukken uit binnen- en buitenland geraadpleegd. Hieronder worden de relevante archiefstukken inzake oorlogshandelingen in of in directe nabijheid van het onderzoeksgebied weergegeven. In bijlage 1 zijn alle geraadpleegde archiefstukken vermeld.

⁴ Bijlage 3 van het WSCS-OCE: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0008587/2020-08-01#BijlageXII>

Gemeentearchief Soest

In het gemeentearchief is gezocht naar stukken van de luchtbeschermingsdienst, rapporten betreffende schade die is ontstaan door oorlogshandelingen, naoorlogse ruiming van explosieven en dag- en nachtrapporten van de gemeentepolitie.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron: toegangsnummer, inventarisnummer en titel	Relevant voor onderzoeksgebied
18-04-1941 [IND_410418]	Schaderapporten van 18 april 1941: glasschade aan de Kampweg . Glasschade aan de Rademakerstraat als gevolg van de explosie van 18 april 1941 Glasschade aan de Verlengde Postweg als gevolg van de explosie van 18 april 1941. Ook schade aan dakpannen.	0911 Gemeentebestuur Soest 2690 <i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, F-Ka</i> 2697 <i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, R</i> 2700 <i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Ver-Z</i>	Ja, in nabijheid van het onderzoeksgebied.
08-03-1944 [IND_440308]	Schade aan woningen door bombardement 8 maart 1944: de Kampweg, de Van Maarenstraat en de Verlengde Postweg . Schade betreft: glasschade, reparatie aan daken en (dak)pannen Diverse lijsten met schade van het bombardement van 8 maart 1944: de Rademakerstraat, de Kampweg en de Verlengde Postweg Ook schade aan de Verlengde Postweg als gevolg van bombardement van 8 maart 1944. 'Meldt Brig. De Raadt dat bij het bombardement van hedenmiddag te Soesterberg 44 zwaar gewonden zijn...'	0911 Gemeentebestuur Soest 1834 <i>Stukken betreffende herstel van oorlogsschade van woningen van woningbouwvereniging Sint Joseph</i> 2687 <i>Stukken betreffende het doen van opgaven van schade aan onroerende goederen in de gemeente Soest, ontstaan als gevolg van oorlogsgeweld, aan diverse instanties</i> 2700 <i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Ver-Z</i> 0912 Gemeentepolitie Soest 92 <i>Dagrapporten en nachtrapporten 1944 (8/9 maart 1944)</i>	Ja, in nabijheid van het onderzoeksgebied.
09-03-1944 [IND_440903]	Glasschade aan de Kampweg als gevolg van het bombardement van 3 september 1944.	0911 Gemeentebestuur Soest 2690 <i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, F-Ka</i>	Ja, in nabijheid van het onderzoeksgebied.

Provinciaal Archief Utrecht

In deze archieven is gezocht naar stukken van het Militair Gezag van de provincie Utrecht. Daarnaast zijn archiefstukken van de Commissaris der Koningin van de provincie Utrecht geraadpleegd waarin informatie is te vinden over luchtaanvallen en bombardementen.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron: toegangsnummer, inventarisnummer en titel	Relevant voor onderzoeksgebied
02-08-1940	2 voltreffers op Soesterberg	1202 Commissaris der Koningin in de Provincie Utrecht <i>235 Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 mei-juli</i>	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
16-11-1940	'Zooals de Hr. Burgemeester U reeds heeft medegedeeld is er op 16 Nov. wederom een luchtaanval op Soesterberg geweest...'	1202 Commissaris der Koningin in de Provincie Utrecht <i>235 Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 mei-juli</i>	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
17-11-1940	'In vervolg op telegram van 16 November deel ik U mede dat heden om 2.32 een tijdbom te Soesterberg ontplofte zonder persoonlijke of matreireele schade aan te richten. Verschillende onontplofte tijdbommen zijn nog gevonden, waardoor verschillende huizen zijn ontruimd.'	1202 Commissaris der Koningin in de Provincie Utrecht <i>235 Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 mei-juli</i>	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
14-06-1945	Afschrift militair commissaris Utrecht Oost, 14 juni 1945: 'tot nu toe zijn geen mijnen enz. gevonden in de gemeenten:..... Soest'	1136 Militair gezag in de provincie Utrecht <i>207 Correspondentie over het melden van de ligplaatsen van landmijnen en andere onontplofte projectielen</i>	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.

Nationaal Archief (NA) Den Haag

In het Nationaal Archief zijn archiefstukken geraadpleegd van het Militair Gezag en van de Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen. Er zijn geen directe verwijzingen naar het onderzoeksgebied of de directe omgeving daarvan aangetroffen.

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)

In het NIOD zijn de archieven van verschillende instanties geraadpleegd die (mogelijk) betrekking hebben op oorlogshandelingen.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron: toegangsnummer, inventarisnummer en titel	Relevant voor onderzoeksgebied
25-04-1945	'Weg naar Amersfoort versperd tussen	190a Groep Albrecht	Nee, buiten het

	Het Zwaantje ⁵ en Ons Belang. [Pom]versperring. Ook is er met 4 bommen een geul in de weg gemaakt, waarbij de waterleidingbuis is gesprongen. Het voorgenomen opblazen van het plein bij het Zwaantje is nu niet uitgevoerd. Dit werk verricht door soldaten, die het gereedschap in het dorp moesten lenen. Flak langs de spoorbaan gedeeltelijk en op de Leuserheide geheel verdwenen.'	49 <i>Rapporten, berichten, kaarten en schetsen, afkomstig van de diverse sectoren van de groep Albrecht, Provincie Utrecht, diverse steden en dorpen (vervolg)</i>	onderzoeksgebied.
--	--	---	-------------------

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) Den Haag

Bij het NIMH zijn aanwijzingen dat er in de meidagen oorlogshandelingen in en rondom Soesterberg hebben plaatsgevonden. Ook zijn er stukken beschikbaar inzake Duitse verdedigingswerken.

Datum	Gebeurtenis/omschrijving	Bron: toegangsnummer, inventarisnummer en titel	Relevant voor onderzoeksgebied
11-05-1940	'Overdag viel boven het gebied van de Luchtverdedigingsgroep Soesterberg een aanmerkelijk geringere activiteit te constateren dan den voorgaanden dag.'	409 Gevechtsverslagen en -rapporten mei 1940 446103 <i>Dagboek van de commandant van de luchtdoelverdedigingsgroep Soesterberg tevens commandant van de 12e batterij luchtdoelartillerie kapitein J.A. van den Anel</i>	Onbekend, exacte aanduiding ontbreekt.
15-08-1944	Op een kaart worden de gebieden aangegeven alwaar bommen zijn neergekomen. Bombardement buiten het dorp Soesterberg .	575 Bureau Inlichtingen/ Duitse verdedigingswerken 212 <i>Rapport betreffende de resultaten van het bombardement op vliegveld Soesterberg op 15 augustus 1944, waarbij vier doden vielen onder de burgerbevolking van Den Dolder, 30-08-1944</i>	Nee, bombardement buiten het dorp Soesterberg.

Semi-Statisch Informatiebeheer (SIB) en Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

Het SIB te Rijswijk beheert onder andere de ruimrapporten van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD). Er zijn geen ruimrapporten aangetroffen die betrekking hebben op het onderzoeksgebied Moerbessenberg. Wel zijn onderstaande ruimrapporten opgemaakt in de nabijheid van het onderzoeksgebied. De complete lijst met opgevraagde en geraadpleegde ruimrapporten is te vinden in bijlage 1.

UO. nr.	Jaar	Ligplaats Explosief	Plaats	Aangetroffen CE
19812113	1981	Banningstraat nabij Kon. Mar. Brigade	Soesterberg	'onbekend voorwerp (geen munitie)'
20040512	2004	Generaal Spoorstraat 7	Soesterberg	'schroot'
20100841	2010	Kampweg 46	Soesterberg	'pantsergranaat van 6 pdr niet verschoten'

Naast de ruimrapporten beheert de EODD ook mijnenveldkaarten waarop de diverse mijnenvelden staan vermeld die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland hebben gelegen. Uit twee historische vooronderzoeken, die door ECG voor twee onderzoeksgebieden in Soesterberg zijn uitgevoerd en in de directe nabijheid van de Moerbessenberg liggen, blijkt dat

⁵ Restaurant Het Zwaantje lag op de hoek Rademakerstraat – Banningstraat en in nabijheid van het onderzoeksgebied.

er geen geregistreerde mijnenvelden nabij het onderzoeksgebied Moerbessenberg te Soesterberg aanwezig zijn geweest.⁶

The National Archives Londen

In de geraadpleegde archiefstukken afkomstig van The National Archives te Londen zijn voldoende verwijzingen te vinden van bombardementen op vliegveld Soesterberg. Er zijn echter geen directe verwijzingen naar het onderzoeksgebied aangetroffen. De lijst geraadpleegde archiefstukken is te vinden in bijlage 1.

The National Archives and Records Administration (NARA) Washington D.C.

Er zijn geen beschikbare documenten voor het onderzoeksgebied aangetroffen in The National Archives and Records Administration.

Bundesarchiv- Militärarchiv (BaMa) Freiburg

Het Bundesarchiv-Militärarchiv beschikt onder andere over Wochenlageberichte. Dit zijn berichten waarin geallieerde luchtaanvallen en bombardementen worden beschreven. Er zijn voldoende aanwijzingen te vinden van de bombardementen op vliegveld Soesterberg, maar er zijn geen directe verwijzingen naar het onderzoeksgebied of de directe omgeving daarvan aangetroffen. De lijst geraadpleegde archiefstukken is te vinden in bijlage 1.

Library and Archives Canada (LAC)

De Library and Archives Canada beschikt over dagboeken van Canadese eenheden. Er zijn geen beschikbare documenten voor het onderzoeksgebied aangetroffen.

The Ike Skelton Combined Arms Research Library (CARL), USA.

De Combined Arms Research Library in Fort Leavenworth, Kansas heeft een grote hoeveelheid kaartmateriaal en historische documenten van Amerikaanse eenheden die tijdens de Tweede Wereldoorlog opereerden. Voor Soesterberg zijn geen relevante stukken aangetroffen.

2.6 Indicaties uit overige bronnen

Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 (SGLO)

De SGLO heeft in de loop der jaren een lijst samengesteld van alle vliegtuigcrashes in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939-1945). Op basis van de raadpleging van de lijst met crashes is vastgesteld dat er 148 vliegtuigcrashes hebben plaatsgevonden in en rondom Soesterberg. Het merendeel van de crashes vond plaats op het vliegveld van Soesterberg. Daarom zijn hieronder alleen de meldingen van Soesterberg met uitzondering vliegveld meegenomen en die mogelijk relevant kunnen zijn voor het onderzoeksgebied:

Datum	Aanduiding crashlocatie	Type vliegtuig	Relevant voor onderzoeksgebied	Motivatie
21 november 1939	'Soesterberg'	Fokker D-XVII	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
2 juli 1940	'Soesterberg (buurt van)'	Messerschmitt Bf 109	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
15 juli 1940	'Near Soesterberg'	Messerschmitt Bf 109	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
28 augustus	'Soesterberg'	Messerschmitt Bf 109	niet bekend	aanduiding

6 Vooronderzoek naar het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied 'Ontwikkelingsgebied Banningstraat Soesterberg' (ECG: kenmerk 172-014-VO-01, d.d. 1 mei 2014), p.36 ; Vooronderzoek naar het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied 'Soesterberg-Noord' (ECG: kenmerk 387-014-VO-01, d.d. 18 december 2014), p. 44-45.

1940				crashlocatie te summier
12 oktober 1940	'Crashed Schoolweg Soesterberg'	Junkers Ju 52	nee	buiten onderzoeksgebied
30 sep/ 1 okt 1941	'Crashed Amersfoortseweg Soesterberg'	Dornier Do 217	nee	buiten onderzoeksgebied
10/11 januari 1942	'Crashed Postweg / Schoolweg Soesterberg'	Blenheim IV	nee	buiten onderzoeksgebied
12 april 1942	'Crashed Amersfoortsestraat - Sportweg Soesterberg'	Dornier Do 217	nee	buiten onderzoeksgebied
18 april 1942	'Soesterberg'	Dornier Do 217	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
30 april 1942	'Soesterberg'	Dornier Do 217	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
19/20 mei 1942	'Crashed near Soesterberg'	Douglas Boston III	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
16 oktober 1942	'Crashed near Soesterberg'	Dornier Do 217	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
13/14 juli 1943	'Crashed near Soesterberg'	Dornier Do 217	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
25/26 juli 1943	'Crashed e of Soesterberg'	Dornier Do 217	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
26 juli 1943	'Soesterberg'	Messerschmitt Bf 109	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
30 juli 1943	'Crashed near Soesterberg'	Messerschmitt Bf 109	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
29/30 januari 1944	'Soesterberg'	Junkers Ju 188	niet bekend	aanduiding crashlocatie te summier
16/17 juni 1944	'Crashed 200m from Soesterberg Airfield'	Junkers Ju 188	nee	buiten onderzoeksgebied

2.7 Luchtfoto interpretatie

Voor het vooronderzoek is gebruik gemaakt van diverse luchtfoto's uit de Tweede Wereldoorlog. Er is gekozen voor een foto die het zogenaamde 'nulpunt' aangeeft: een vooroorlogse foto waarbij er nog geen sprake is van mogelijke oorlogshandelingen. Deze foto is uit 1939. Daarnaast heeft onderzoek in de literatuur en archiefstukken aangetoond dat er in 1944 een drietal grote bombardementen op het vliegveld Soesterberg zijn uitgevoerd. Hierbij is ook schade toegebracht aan het dorp Soesterberg. Zodoende is gekozen voor drie foto's uit 1944. Tenslotte is er gekozen voor een luchtfoto die tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog is genomen. Deze foto is uit 1945.

Datum luchtfoto	Sortie ref.	Nummer	Schaal en kwaliteit	Waarnemingen
1939	-	1452	Schaal niet bekend; kwaliteit goed	De foto is genomen voor uitbreken oorlog Nederland.
17-04-1943	D431	4106	Schaal: 1:23.000, kwaliteit matig	Er zijn op deze luchtfoto geen sporen van oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied

				waargenomen.
20-07-1944	US7/2410	8003	Schaal: 1:30.000, kwaliteit slecht	Er zijn op deze luchtfoto geen sporen van oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied waargenomen.
16-08-1944	US7/2989	4008	Schaal: 1:14.500, kwaliteit goed	Er zijn op deze luchtfoto geen sporen van oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied waargenomen.
05-10-1944	106G-3226	3054	Schaal niet bekend, kwaliteit goed	Er zijn op deze luchtfoto geen sporen van oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied waargenomen.
13-04-1945	16-2058	4012	Schaal niet bekend; kwaliteit goed	Er zijn op deze luchtfoto geen sporen van oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied waargenomen.

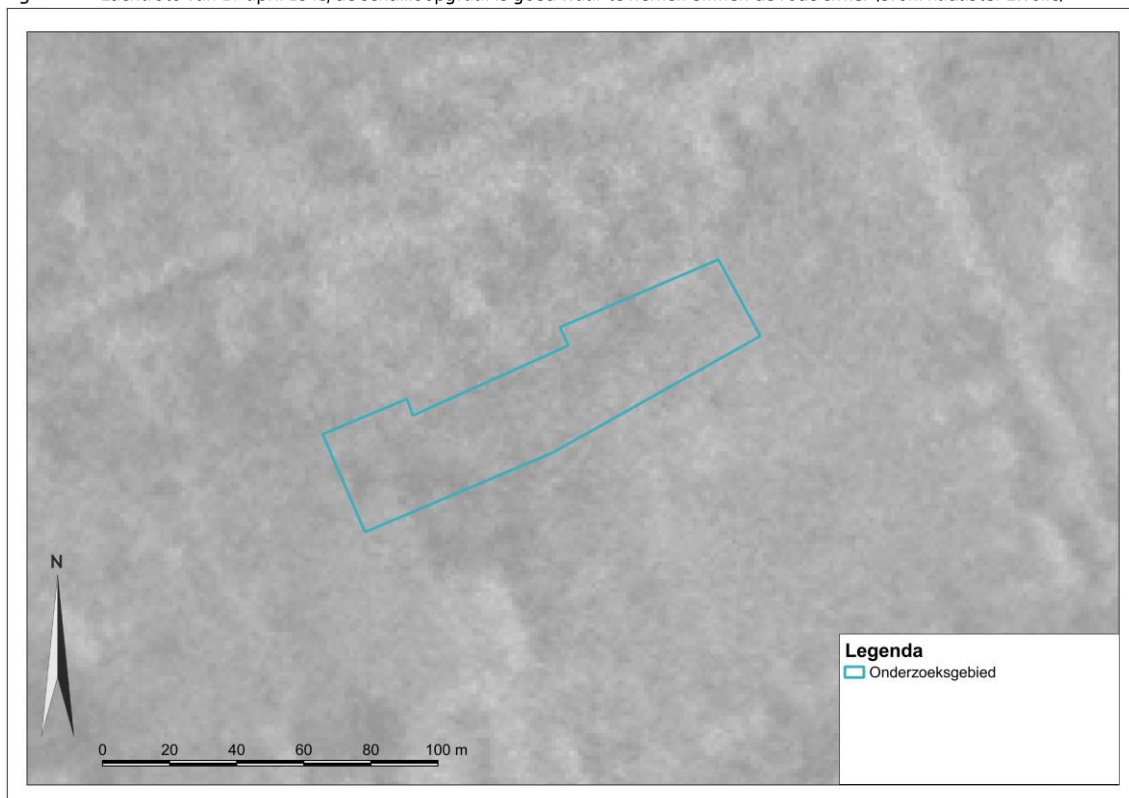
Met name de melding uit de literatuur omtrent het bombardement van 3 september 1944 is interessant. Zo zou er een serie van 10 bommen in bijna rechte lijn boven het centrum van Soesterberg zijn gevallen. Op de luchtfoto van 5 oktober 1944 zijn er geen sporen van dit bombardement waar te nemen in het onderzoeksgebied of de directe nabijheid (zie figuur 8).



Figuur 4: Luchtfoto uit 1939 (bron: Kadaster Zwolle)



Figuur 5: Luchtfoto van 17 april 1943, de schuilloopgraaf is goed waar te nemen binnen de rode cirkel (bron: Kadaster Zwolle)



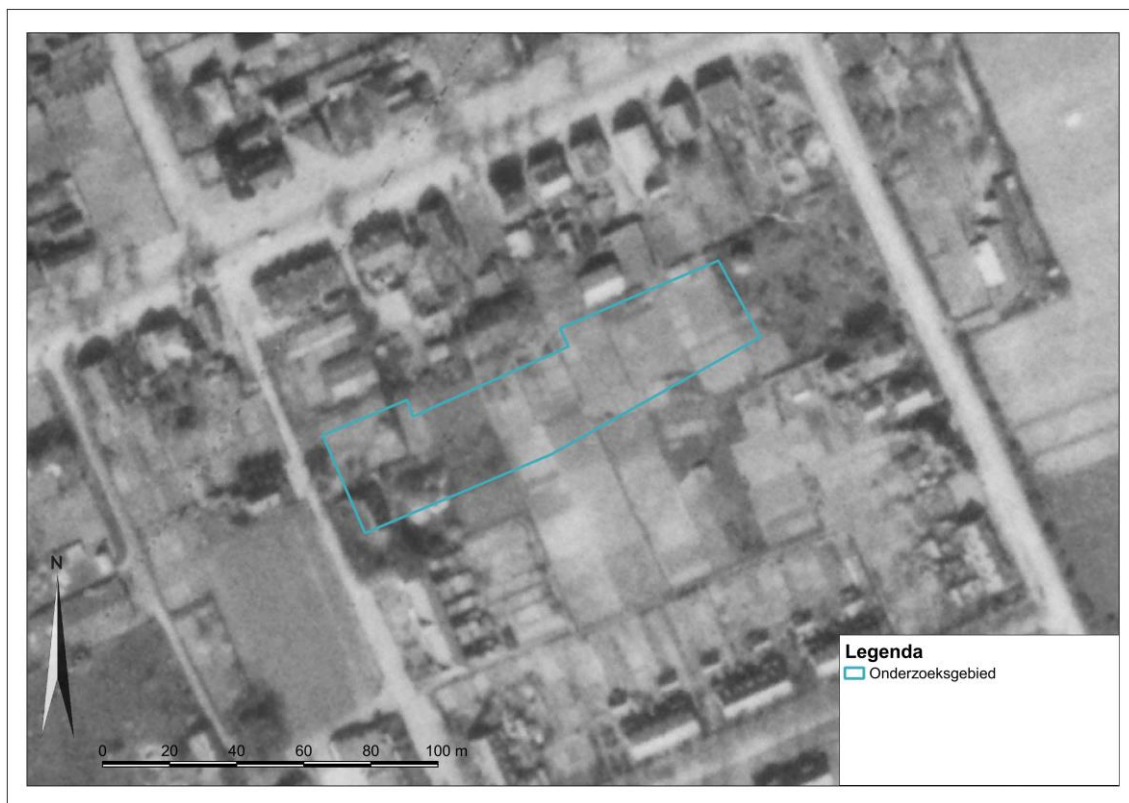
Figuur 6: Luchtfoto van 20 juli 1944 (bron: NCAP)



Figuur 7: Luchtfoto van 16 augustus 1944 (bron: NCAP)



Figuur 8: Luchtfoto van 5 oktober 1944 (bron: Kadaster Zwolle)



Figuur 9: Luchtfoto van 13 april 1945 (bron: Kadaster Zwolle)

3. Analyse indicaties uit indicatie onderzoek

Uit de geraadpleegde literatuur, archiefstukken, luchtfoto's en ander bronmateriaal is naar voren gekomen dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog diverse oorlogshandelingen in en rondom Soesterberg hebben plaatsgevonden. Met name het vliegveld Soesterberg is tijdens de oorlog doelwit geweest van geallieerde bombardementen en luchtaanvallen. Bij enkele oorlogshandelingen is er ook schade toegebracht aan het dorp Soesterberg, in de nabijheid van het onderzoeksgebied. Hieronder worden een viertal oorlogshandelingen beschreven die relevant kunnen zijn voor het onderzoeksgebied:

- **12 juni 1940** [IND_400612]
In Soesterberg worden drie schuiloopgraven aangelegd. Een daarvan wordt aangelegd tegenover café 't Zwaantje, op de hoek van de Kampweg. Dit is in de nabijheid van het onderzoeksgebied. De indicatie schuiloopgraaf is opgenomen in de WSCS-OCE, maar deze oorlogshandeling wordt als onverdacht beschouwd. Daarnaast ligt deze schuiloopgraaf buiten het onderzoeksgebied.
- **18 april 1941** [IND_410418]
Diverse Duitse munitiedepots op de Leusderheide vliegen in brand, met grote explosies tot gevolg. Ruim driehonderd ton munitie gaat de lucht in. Hierbij wordt ook schade toegebracht aan het dorp Soesterberg, zo blijkt uit de diverse schaderapporten uit het gemeentearchief van Soest. De schade nabij het onderzoeksgebied aan de Kampweg, de Van Maarenstraat, de Verlengde Postweg en de Rademakerstraat is echter beperkt tot glasschade en schade aan dakpannen. Deze schade is vermoedelijk toegebracht door de druk die bij het ontploffen van explosieven op de Leusderheide vrijgekomen is. Zware schade komt voor het onderzoeksgebied of de nabije omgeving daarvan in de geraadpleegde literatuur, archiefstukken en ander bronmateriaal niet naar voren.
- **8 maart 1944** [IND_440308]
Tot tweemaal toe wordt vliegveld Soesterberg op 8 maart 1944 door geallieerde bommen getroffen. Diverse woningen in Soesterberg raken als gevolg van het bombardement beschadigd. Het betreft woningen aan de Kampweg, de Van Maarenstraat en de Verlengde Postweg. Het gaat om glasschade en schade aan daken en (dak)pannen. Deze schade is vermoedelijk toegebracht door de druk die bij het ontploffen van explosieven in nabijheid van de genoemde straten vrijgekomen is. Zware schade door het bombardement van 8 maart 1944 komt voor het onderzoeksgebied of de directe omgeving daarvan in de geraadpleegde literatuur, archiefstukken en ander bronmateriaal niet naar voren.
- **3 september 1944** [IND_440903]
Het bombardement zorgt voor glasschade aan de Kampweg. Deze schade is vermoedelijk toegebracht door de druk die bij het ontploffen van explosieven in nabijheid van de genoemde straat vrijgekomen is. Zware schade door het bombardement van 3 september 1944 komt voor het onderzoeksgebied of de directe omgeving daarvan in de geraadpleegde literatuur, archiefstukken, luchtfoto's en ander bronmateriaal niet naar voren.

Uit de geraadpleegde literatuur, archiefstukken, luchtfoto's en overig bronmateriaal blijkt dat er geen indicaties zijn die er op wijzen dat het onderzoeksgebied (of delen hiervan) betrokken is (zijn) geweest bij oorlogshandelingen. Het gebied is onverdacht op het aantreffen van CE. Er is daardoor geen sprake van een verhoogd risico op het aantreffen van CE tijdens grondroerende werkzaamheden.

4. Leemten in kennis

- Bij een historisch vooronderzoek kan nooit een volledig overzicht van alle bronnen worden verkregen. Er is bij dit onderzoek gebruikt gemaakt van een bronnenselectie waarbij de auteur alle voor hem beschikbare bronnen geraadpleegd heeft;
- Niet alle luchtfoto's die tijdens de Tweede Wereldoorlog gemaakt zijn boven het onderzoeksgebied zijn geraadpleegd. Er is op basis van aanwijzingen uit de literatuur, de geraadpleegde bronnen en beschikbaarheid een keuze gemaakt voor een zestal foto's;
- In het gemeentearchief van Soest bevinden zich de politierapporten uit de Tweede Wereldoorlog. In deze rapporten werden relevante gebeurtenissen opgeschreven. Het gaat hier zowel om kleine misdrijven, als om bombardementen, luchtaanvallen en granaatinslagen. Omdat de politierapporten zeer omvangrijk en gedetailleerd zijn en veel informatie bevatten die slechts gedeeltelijk relevant kan zijn voor het vooronderzoek, zijn deze rapporten op basis van belangrijke data doorzocht. Zo is er gekeken naar de datum waarop een bombardement plaatsvond en enkele dagen daarna;
- Het onderzoeksgebied, waarvoor op basis van de geraadpleegde bronnen geen verhoogde kans is vastgesteld op het aantreffen van CE, is aangemerkt als onverdacht. Voor dit gebied zijn geen of onvoldoende aanwijzingen aangetroffen dat er oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden waardoor CE in de bodem zijn achtergebleven. Dit betekent echter niet dat er geen CE kunnen worden aangetroffen in de onverdachte gebieden. Door meerdere oorzaken is informatie over de oorlogshandelingen en over de mogelijke aanwezigheid van CE niet altijd (geheel) bewaard gebleven. Er kan derhalve niet gesteld worden dat er in de onverdachte gebieden nooit CE aanwezig zijn.

5. Conclusie en advies

Het doel van dit vooronderzoek CE is vaststellen of er in de geraadpleegde bronnen indicaties zijn waaruit blijkt dat het onderzoeksgebied Moerbessenberg tijdens de Tweede Wereldoorlog betrokken is geweest bij oorlogshandelingen waardoor er (mogelijk) CE op/in de bodem zijn achtergebleven. Uit de geraadpleegde literatuur, archiefstukken, luchtfoto's en andere geraadpleegde bronnen blijkt dat het onderzoeksgebied niet verdacht is op het aantreffen van CE. IDDS Explosieven B.V. adviseert u daarom om de geplande werkzaamheden op reguliere wijze uit te voeren en het opsporingsproces naar CE niet verder voort te zetten.

Hoewel er geen feitelijk aantoonbare aanleiding is het onderzoeksgebied verdacht te verklaren, adviseert IDDS Explosieven B.V. u om het uitvoerend personeel voorafgaand aan werkzaamheden in de te bewerken gebieden altijd te instrueren aan de hand van het Protocol spontaan aantreffen Conventionele Explosieven. De belangrijkste punten hieruit:

1. Staak onmiddellijk de werkzaamheden nabij het verdachte object;
2. Kom niet aan het object, verplaats deze niet en breng geen markeringen aan;
3. Neem contact op met de politie 0900-8844;
4. Zet de omgeving af en laat niemand toe;
5. Houd het object (op afstand) in de gaten tot de politie of de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) ter plekke is;
6. Hervat de werkzaamheden pas na overleg met de politie.

In het geval van het onverhoopt aantreffen van munitieverdachte objecten nooit en te nimmer verdere acties te ondernemen behalve direct contact op te nemen met de politie op telefoonnummer: 0900-8844.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

Literatuurstudie

In het kader van het vooronderzoek is een literatuurstudie uitgevoerd. Naast de standaard boekwerken over oorlogshandelingen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog, zijn ook regionale en streekgebonden publicaties bestudeerd. In onderstaande overzicht zijn de geraadpleegde publicaties weergegeven. Relevante informatie uit de bestudeerde literatuur is verwerkt in dit vooronderzoek.

Standaardwerken:

- Amersfoort, H., Kamphuis, P.H., *Mei 1940; De strijd op Nederlands grondgebied* (Amsterdam 2012);
- Bollen H, & Vroemen, P., *Canadezen in Actie; Nederland najaar '44 – voorjaar '46* (Warnsveld 1993);
- Broekmeijer, M.W.J.M., *Alarm....Starten. Het Nederlandse luchtwapen in de meidagen van 1940;*
- David, R.G., *Bombing the European Axis Powers. A Historical Digest of the Combined Bomber Offensive, 1939-1945* (Alabama 2006);
- Freeman, R.A., *Mighty Eight War Diary* (New York 1981);
- Grimm, P., Loo, E. van, Winter, R. de, *Vliegvelden in oorlogstijd: Nederlandse vliegvelden tijdens bezetting en bevrijding 1940-1945* (Amsterdam 2009);
- Groeneveld, G., *Nach Holland. Meidagen 1940 door Duitse ogen* (Zwolle 2018);
- Hoogterp, S.H., *Strijd om ons luchtruim: de opbouw en de beslissende strijd onder luchtverdediging 10-15 Mei 1940* ('s-Gravenhage 1950);
- Klep, C. en Schoenmaker, B., (reds.), *Oorlog op de Flank; De Bevrijding van Nederland 1944-1945* ('s-Gravenhage 1995);
- Kok, R. en Somers, E., *Nederland en de Tweede Wereldoorlog* (2dln; Zwolle 2005);
- Koopman, H., *Vergeltungswaffen in Nederland. Inzet van de V.1, V.2 & V.4 vanaf Nederlands grondgebied 1944-1945* (Utrecht 2018);
- Korthals Altes, A., *Luchtgevaar; Luchtaanvallen op Nederland 1940-1945* (Amsterdam 1984);
- Nater, J.P., *10 mei 1940, luchtoorlog boven Nederland* (Rotterdam 1982);
- Rawlings, J.D.R., *Fighter Squadrons of the R.A.F. and their Aircraft* (Londen 1976);
- Stacey, C.P., *The Victory Campaign. The operations in North-West Europe 1944-1945* (Ottawa 1967);
- Winter, R. de, *Een eeuw militaire luchtvaart in Nederland 1913-2013* (Amsterdam 2013);
- Zwanenburg, G.J., *En nooit was het stil... Kroniek van een luchtoorlog* (2 dln; Den Haag 1991-1993).

Regionaal en streekgebonden:

- Merwe-Wouters, G. van de, *Soest onder vuur; 1939 tot en met 1945* (Muiderberg 2001);
- Mos, R. de, 'Oorlogstragedie te Soestdijk zonder monument', in: *Van Zoys tot Soest 34-3* (Soest 2013);
- Mos, R. de, 'Soestdijk in bevrijdingstijd 1945', in: *Van Zoys tot Soest 35-1* (Soest 2014);
- Os, B.J. van, *De straat waarin wij wonen. Geschiedenis en verklaring van de straatnamen in Soest* (1985);
- Stichting Legerplaats Soesterberg, *De Duitse ontwapening rondom legerplaats Soesterberg;*
- Stichting Legerplaats Soesterberg, *Nader onderzocht: fatale explosie in Soestdijk 10 mei 1945;*
- Top, D., *Soesterberg vliegveld 1939-1945. Oorlogsgeweld in en boven 't hart van Nederland* (Alphen aan den Rijn 1994);
- Top, D., *Soesterberg en omgeving in de oorlogstijd* (Alphen aan den Rijn 1995);
- Top, D. en Lensink, B., *Soesterberg "Ons dorp"* (Alphen aan den Rijn 1988).

Reeds uitgevoerde onderzoeken Soesterberg

Geraadpleegde vooronderzoeken conform WSCS-OCE:

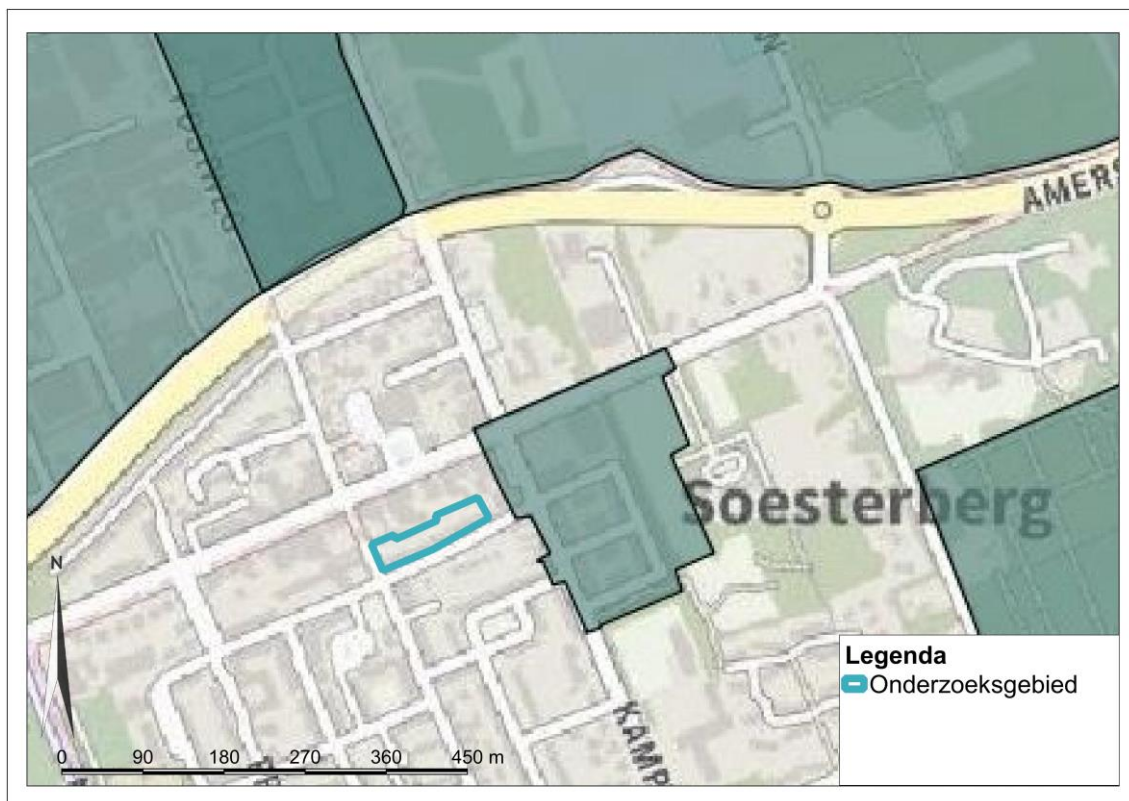
- Vooronderzoek naar het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied 'Ontwikkelingsgebied Banningstraat Soesterberg' (ECG: kenmerk 172-014-VO-01, d.d. 1 mei 2014);
- Vooronderzoek naar het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied 'Soesterberg-Noord' (ECG: kenmerk 387-014-VO-01, d.d. 18 december 2014);
- Vooronderzoek Vliegbasis Soesterberg (AVG: rapport 1562090-VO-03, d.d. 9 maart 2016).

Overige geraadpleegde rapporten conform WSCS-OCE:

- Projectplan explosievenonderzoek Oostelijke Rondweg, Soesterberg (AVG: documentcode 1356018-PP-01, d.d. 19 juli 2013);
- Rapportage CE onderzoek Oostelijke Rondweg, Soesterberg (AVG: documentcode 1356018, d.d. 30 september 2013);
- Proces-verbaal van oplevering Oostelijke Rondweg, Soesterberg (AVG: documentcode 1356018-PVO-02, d.d. 10 december 2014);
- Toetsingsrapport betreffende reeds uitgevoerde bureaustudie naar het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied "CNA-Soesterberg A144-A145" (ECG: d.d. 3 maart 2015).

Overige geraadpleegde rapporten niet conform WSCS-OCE:

- Aanvullende luchtfotoanalyse t.b.v. het vaststellen van het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied "Tanktestbaan Soesterberg". (ECG: april 2010);
- Vooronderzoek naar het risico op het aantreffen van conventionele explosieven in het onderzoeksgebied "Apollo Noord" te Soesterberg (ECG: kenmerk 158-011-PIA-02, d.d. december 2011);
- Vooronderzoek Beheergebied Waterschap Vallei & Eem, gemeente Soest (Bodac: 28 februari 2011);
- Quickscan Conventionele Explosieven Moerbessenberg Soesterberg (IDDS Explosieven B.V.: kenmerk 20071180/CKU/QS1, d.d. 6 augustus 2020).



Figuur 10: Overzicht van reeds uitgevoerde vooronderzoeken in Soesterberg (zie groene vlakken). Het onderzoeksgebied valt buiten de dekking van de uitgevoerde vooronderzoeken.

Archieven: gemeentelijk, regionaal en provinciaal

Gemeentearchief Soest:

Het onderzoeksgebied ligt in Soesterberg en maakt onderdeel uit van de gemeente Soest. In het gemeentearchief is gezocht naar stukken van de luchtbeschermingsdienst (LBD), rapporten betreffende schade die is ontstaan door oorlogshandelingen, naoorlogse ruiming van explosieven en de dag- en nachtrapporten van de gemeentepolitie. De LBD hield het luchtruim boven de gemeente in de gaten en rapporteerde voorvallen zoals vliegtuigcrashes en bominslagen. Aan de hand van schademeldingen kunnen oorlogshandelingen worden achterhaald, terwijl de stukken over het ruimen van explosieven niet alleen een indicatie, maar ook een contra-indicatie kunnen zijn. Het gemeentearchief van Soest bevindt zich in Streekarchief Eemland in Amersfoort.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
0911	Gemeentebestuur Soest		1929-1975	
		962	1946-1947	Stukken betreffende het herstel van oorlogsschade aan panden te Soesterberg
		1208	1940	Schetsontwerp voor een schuilkelder op het terrein van het gasbedrijf, met bijbehorende stukken
		1379	1952-1953	Kampweg (gedeelte), Moerbessenberg en Generaal Winkelmanstraat (gedeelte)
		1652	1951-1965	32 woningwetwoningen aan Moerbessenberg 2 t/m 64
		1653	1952-1961	138 woningwetwoningen aan Schaepmanstraat 1 t/m 5, Troelstrastraat 1 t/m 75, Groen van Prinstererstraat 23 t/m 27, Moerbessenberg 1

				<i>t/m 27, Fokkerstraat 1 t/m 3, Plesmanstraat 1 t/m 71</i>
		1834	1941-1949	<i>Stukken betreffende herstel van oorlogsschade van woningen van woningbouwvereniging Sint Joseph</i>
		1946	1946	<i>Opgave van schade aan dijken, wegen en dergelijke ten gevolge van geallieerde gevechtshandelingen</i>
		2122	1929, 1934, 1941, 1943, 1951	<i>Stukken betreffende vergoeding van materiële schade bij het blussen van brand</i>
		2125	1929-1980	<i>Stukken betreffende brandweervoertuigen</i>
		2156	1934-1935, 1946-1948, 1954-1957, 1960	<i>Stukken betreffende rampenbestrijding</i>
		2158	1928, 1931, 1936-1938, 1941-1944	<i>Stukken betreffende bescherming tegen de gevolgen van luchtaanvallen</i>
		2159	1929, 1933-1940, 1942, 1945	<i>Stukken betreffende de Luchtbeschermingsdienst, waaronder Luchtbeschermingsplan</i>
		2277	1965-1982	<i>Stukken betreffende opslag, vervoer en verwijdering van gevaarlijke stoffen in specifieke gevallen</i>
		2649	1940-1948	<i>Stukken betreffende een molestverzekering en het indienen van claims als gevolg van een bombardement op 3 september 1944 en van oorlogsgeweld- en bezettingsschade</i>
		2650	1941-1956	<i>Stukken betreffende opgaven aan het Ministerie van Financiën van oorlogs- en bezettingsschade aan eigendommen als bedoeld in het Besluit Bijdragen Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen, en het ontvangen van vergoedingen</i>
		2686	1940	<i>Briefwisseling met het Hoofd van het Bureau Wederopbouw Boerderijen waarin de burgemeester opgave doet van de voorlopige taxatie van schade aan gebouwen op land- en tuinbouwbedrijven in de gemeente</i>
		2687	1940-1947	<i>Stukken betreffende het doen van opgaven van schade aan onroerende goederen in de gemeente Soest, ontstaan als gevolg van oorlogsgeweld, aan diverse instanties</i>
		2688	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, An-Be</i>
		2689	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Bi-E</i>
		2690	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, F-Ka</i>
		2691	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Ke-Kr</i>
		2692	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade</i>

				<i>aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, L</i>
		2693	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, M-PL</i>
		2694	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Postdwarsweg - Postweg 43</i>
		2695	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Postweg 37-39</i>
		2696	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Postweg 44-Pij</i>
		2697	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, R</i>
		2698	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Sch-So</i>
		2699	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Sp-Vel</i>
		2700	1940-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, Ver-Z</i>
		2701	1941-1950	<i>Stukken betreffende het houden van toezicht op de voltooiing van herstel en herbouw van door oorlogsgeweld beschadigde panden, en melding daarvan aan de Algemeen Gemachtigde voor den Wederopbouw</i>
		2702	1941-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed aan de Amersfoortsestraat, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, 1-19</i>
		2703	1941-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed aan de Amersfoortsestraat, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, 20-69</i>
		2704	1941-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed aan de Amersfoortsestraat, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, 70-73,</i>

		2705	1941-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed aan de Amersfoortsestraat, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, 74-79</i>
		2706	1941-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed aan de Amersfoortsestraat, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, 80-90a</i>
		2707	1941-1960	<i>Taxatie- en schaderapporten van oorlogsschade aan gebouwd onroerend goed aan de Amersfoortsestraat, en correspondentie betreffende aanvraag, toekenning en uitbetaling van Rijksvoorschotten, 91-142</i>
		2815	1945	<i>Weekverslagen van de burgemeester aan de Militair Commissaris van Oost-Utrecht</i>
		2899	1941	<i>Opgaven van schade, en verzoek om vergoeding van schade geleden door Soester arbeiders tijdens hun werk in een werkplaats van de Duitse Wehrmacht te Amersfoort (Bernhard kazerne), ontstaan als gevolg van een neerstortend vliegtuig</i>
		2903	1943-1944	<i>Stukken betreffende het verlenen van steun aan arbeiders uit Soest die tijdens tewerkstelling in Duitsland bij bombardementen have en goed hebben verloren, en declaratie van de gemaakte kosten</i>
		2906	1945-1951	<i>Stukken betreffende het doorzenden van schadeclaims wegens schade veroorzaakt door geallieerde militairen ter afhandeling aan het Ministerie van Oorlog</i>
		3310	1938-1942	<i>Correspondentie van de Vakcommandant van Vak I over organisatie en werkwijze van de Luchtbeschermingsdienst, en over materieel en oefeningen</i>
		3626	1942-1945	<i>Circulaires waarin wordt bevolen spijkers, glas en explosieven van de wegen te verwijderen met dreiging van represailles</i>
		3690	1947-1975	<i>Stukken betreffende heraanleg van de Batenburgweg (verbindingsweg tussen Veldm. Montgomeryweg en Postweg nabij vliegveld Soesterberg), het doortrekken ervan tussen Postweg en Sterrenbergweg, de aanvaarding in eigendom van een strook grond hiervoor van de Nederlandse Staat, en de aanleg van parkeerhavens, groenstrook en voetpad</i>
		3696	1949-1973	<i>Stukken betreffende kleine verbeteringen en gehele reconstructie van de Veldm. Montgomeryweg (gedeelte Rademakerstraat-Lt. Koppenlaan)</i>
		3722	1954-1962	<i>Stukken betreffende de verbetering van de Postweg</i>
		5049	1952-1955	<i>Kampweg, hoek Moerbessenberg; kad. bekend Soest, sectie E-2658; perceel grond; Staat der Nederlanden</i>
		5667	1947-1948	<i>Besluit van het Hoofd van het Bureau Financiering Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen tot het toekennen van een schadevergoeding wegens gebruik door Nederlandse en Canadese troepen van een gemeenteterrein aan de Beaufortlaan te Soestduinen, met bijlagen</i>
		5701	1946-1949	<i>Stukken betreffende het opruimen van ruïnes in</i>

				<i>het gemeentebos aan de Veldm. Montgomeryweg (het zgn. Burgemeestersvak) achtergelaten door de Duitse Weermacht (Tweede Wereldoorlog)</i>
0912	Gemeentepolitie Soest		1919-1994	
		43	1972, 1973, 1981	<i>Processen-verbaal van aangetroffen explosieve stoffen, met bijbehorende stukken</i>
		45	1970, 1971, 1973	<i>Stukken betreffende het onschadelijk maken van bommen en munitie uit de Tweede Wereldoorlog</i>
		88	1940	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1940</i>
		89	1941	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1941</i>
		90	1942	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1942</i>
		91	1943	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1943</i>
		92	1944	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1944</i>
		93	1944	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1944</i>
		94	1944	<i>Dagrapporten en nachtrapporten 1944</i>

Provinciaal Archief Utrecht:

In het provinciaal archief van het Utrechts Archief in Utrecht liggen de archieven opgeslagen van de provincie Utrecht. In deze archieven is gezocht naar stukken van het Militair Gezag (MG) van de provincie. Het MG werd direct na de bevrijding van de bezette gebieden ingesteld als tijdelijk bestuur dat moest zorgen voor de openbare orde en veiligheid. De stukken uit het archief van het MG gaan over het ruimen van mijnen en andere projectielen en schademeldingen uit de hele provincie. Daarnaast zijn archiefstukken van de bestuurlijke organen van de provincie Utrecht geraadpleegd waarin informatie is te vinden over bominslagen.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
1136	Militair gezag in de provincie Utrecht		1945-1946 (1948)	
		205	1945	<i>Ingekomen brieven van de Utrechtse gemeentebesturen, waarin opgegeven wordt waar en wanneer militaire vliegtuigen zijn neergestort en wat er met de bemanningen is gebeurd</i>
		207	1945	<i>Correspondentie over het melden van de ligplaatsen van landmijnen en andere onontploffte projectielen</i>
1202	Commissaris der Koningin in de Provincie Utrecht		1920-1954	
		235	1940-1943	<i>Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 mei-juli</i>
		236	1940-1943	<i>Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 aug.-dec</i>
		237	1940-1943	<i>Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1941</i>
		640	1940-1943	<i>Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en</i>

				<i>andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1942-1943</i>
--	--	--	--	--

Archieven: overige Nederlandse archiefinstellingen

Nationaal Archief (NA) Den Haag

In het Nationaal Archief zijn archiefstukken geraadpleegd van het Militair Gezag en van de Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen. In het archief van het Militair Gezag is onder andere de kaart van Nederland geraadpleegd met daarop een overzicht van water (inundatie)- en oorlogsschade. In het archief van de Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen bevinden zich meldingen van geallieerde luchtaanvallen in Nederland in de periode 1940-1941.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
2.13.25	Inventaris van het archief van het Militair Gezag		(1939) 1943-1946 (1956)	
		2809	1945	<i>Stukken betreffende de organisatie van de mijnopruimingsdienst en het opsporen en ruimen van mijnen die de uitvoering van bepaalde openbare werken verhinderen</i>
		3224	1945	<i>Kaart van Nederland met een overzicht van water- en oorlogsschade</i>
2.04.53.15	Inventaris van het archief van de Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen		1937-1946	
		42	1940-1941	<i>Ingekomen en minuten van uitgegane brieven van en aan diverse overheidsinstellingen Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht</i>
		74	1940-1941	<i>Meldingen en processen -verbaal ontvangen van gemeenten over geallieerde Luchtactiviteiten, Utrecht</i>

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)

In het NIOD zijn de archieven van verschillende instanties geraadpleegd die (mogelijk) betrekking hebben op oorlogshandelingen. In het archief van het Generalkommissariat für das Sicherheitswesen (Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West) wordt melding gemaakt van geallieerde luchtaanvallen over de periode 1940-1943. In het archief van de Groep Albrecht zijn stukken geraadpleegd die door Nederlandse verzetslieden in het geheim zijn gemaakt en melding maken van onder andere Duitse troepen en stellingen. Ook de processenverbaal van de diverse luchtbeschermingsdiensten in Nederland zijn geraadpleegd.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
077	Generalkommissariat für das Sicherheitswesen (Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West)		(1938) 1940-1945	
		518	1940	<i>Verslagen van de Befehlshaber der Ordnungspolizei betreffende de luchtaanvallen op Nederlands grondgebied van 21 tot en met 27 augustus 1940</i>
		1328	1940-1941	<i>Dagberichten van de Befehlshaber der Ordnungspolizei Den Haag betreffende</i>

				<i>vijandelijke luchtaanvallen</i>
		1332	1940-1943	<i>Stukken betreffende vijandelijke luchtaanvallen, landingen van vijandelijke vliegeniers, het vinden van versperringsballons, het werpen van springstoffen en het gebruik van sabotagematerialen</i>
190a	Groep Albrecht		1943-1947	
		1	1945	<i>Enige eindverslagen, alsmede gegevens over medewerkers van de groep Albrecht, afkomstig uit de volgende sectoren: het Noorden, Overijssel, de Achterhoek en Twente, D. A. A. (= Deventer, Arnhem, Apeldoorn), de Veluwe en Gelderland, Alblasserwaard en de Betuwe, Utrecht, Amersfoort, Amsterdam, Woerden, Zuid-Holland, Zeeland, Zuid-Nederland</i>
		48	1943-1945	<i>Rapporten, berichten, kaarten en schetsen, afkomstig van de diverse sectoren van de groep Albrecht, Provincie Utrecht, diverse steden en dorpen</i>
		49	1943-1945	<i>Rapporten, berichten, kaarten en schetsen, afkomstig van de diverse sectoren van de groep Albrecht, Provincie Utrecht, diverse steden en dorpen (vervolg)</i>
216k	Departement van Justitie		(1935) 1940-1945 (1950)	
		180	1943-1944	<i>Rapporten van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politiekorpsen en de Marechaussee inzake het geven van het sein luchtalarm, het neerstorten van vliegtuigen en vliegtuigonderdelen en de vondst van niet-ontplofte explosieven</i>
		181	1943-1944	<i>Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten, Aalsmeer-Apeldoorn</i>
		182	1943-1944	<i>Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten. Arcen-Arnhem</i>
		183	1943-1944	<i>Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten, Baarn-Burgh</i>
		184	1943-1944	<i>Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten, Capelle a/d IJssel-Dwingeloo</i>
		185	1943-1944	<i>Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en</i>

				<i>Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten, Echt-Zwolle</i>
226b	Bureau Inlichtingen - Hoofdbureau Londen		1940-1945	
			1943-1944	<i>Rapporten en brieven over geallieerde bombardementen, neergestorte vliegtuigen en treinbeschietingen</i>

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) Den Haag

Het NIMH beheert collecties over de geschiedenis en de archieven van de Nederlandse krijgsmacht. Er zijn aanwijzingen aangetroffen dat er in de meidagen oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden in en rondom Soesterberg. Deze aanwijzingen komen uit collectie 409, gevechtsverslagen en rapporten die geschreven zijn om de oorlogshandelingen in de Meidagen van 1940 te beschrijven. De collectie 575 is geraadpleegd omdat hierin stukken te vinden zijn inzake Duitse verdedigingswerken in nabijheid van het onderzoeksgebied. Deze rapporten zijn grotendeels door Nederlandse verzetslieden opgesteld.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
409	Gevechtsverslagen en - rapporten mei 1940		1940	
		446092	1940	<i>Verslag van de commandant van de luchtverdedigingskring Utrecht/ Soesterberg luitenant-generaal W.F. Sillevius</i>
		446103	1940	<i>Dagboek van de commandant van de luchtdoelverdedigingsgroep Soesterberg tevens commandant van de 12e batterij luchtdoelartillerie kapitein J.A. van den Anel</i>
		446104	1940	<i>Verslag van de commandant van de luchtdoelverdedigingsgroep Soesterberg tevens commandant van de 12e batterij luchtdoelartillerie kapitein J.A. van den Anel</i>
		446105	1940	<i>Verslag van de 12e batterij luchtdoelartillerie door kapitein J.A. van den Anel</i>
		446107	1940	<i>Verslag van de 38e, 39e, 40e, 41e, 48e, pelotons luchtdoelmitrailleurs door 1e luitenant C.J. Visscher</i>
		540018	1940	<i>Overzicht van de plaats van opstelling van de verschillende batterijen van de luchtverdedigingskring Utrecht/ Soesterberg</i>
575	Bureau Inlichtingen/ Duitse verdedigingswerken		1940-1945	
		182	1943	<i>XXVII Margriet, Plattegrond van Vliegkamp Soesterberg met daarop onder andere aangegeven de bebouwing op het vliegveld, de verdedigingswerken en de Bernhardkazerne</i>
		212	1944	<i>Rapport betreffende de resultaten van het bombardement op vliegveld Soesterberg op 15 augustus 1944, waarbij vier doden vielen onder de burgerbevolking van Den Dolder, 30-08-1944</i>
		305	1945	<i>Rapport betreffende vliegvelden Eelde, Teuge, Loosdrecht, Soesterberg, Havelte</i>

				en Schiphol over de periode januari 1945
		321	1945	Rapport betreffende bezetting van Badhoevedorp en Sloten, kledingnood Wehrmacht in Utrecht, opslag raketten bij Zeist, raketwapen in Heino, beveiliging van startbanen te Soesterberg, veld versterkingen bij Schiphol, verdedigingswerken bij Slooterweg, Zaltbommel en Utrecht, munitiedepot in Den Helder, bombardementen op Utrecht, Sperrgebiet Arnhem, vlammenwerpers in Rijksdorp, bunkers te Delft, Russische krijgsgevangenen in de periode januari en februari 1945
		342	1940-1945	Berichten betreffende decentralisatie Fokker-fabrieken en Nederlandse Seintoestellen Fabriek (NSF) in Hilversum na bombardementen, opslag zaaigoed in Quedlinburg, verdedigingswerken op vliegveld Soesterberg en Tienhoven
		349	1940-1945	Berichten betreffende evacuatie in Soesterberg, voedsel- en stroo-opslag in vesting Clingendael en de hoeveelheid benzine in Nederland
		371	1944	Berichten betreffende resultaten bombardement Soesterberg van Geheime Dienst Nederland (GDN)
		399	1944	Berichten AHC tot en met AJJ betreffende: Gebouwen, legeringen, verdedigingswerken en versterkingen in gebruik door de Duitse Wehrmacht in Hilversum, Loenen aan de Vecht, Lichtenvoorde, provincie Groningen, stad Groningen (met bijlagen) Hengelo, Den Helder (met bijlage), Laren, Deventer, Zutphen, Zwolle, Vriezenveen, Wezep. Transport, aankomst en vertrekt van manschappen en goederen te Wezep, Zwolle-Alkmaar, Zutphen-Rotterdam, via Alkmaar, Hilversum. Nieuwe bevolkingsregister in Hattem, vliegveld Soesterberg (met bijlage)...
		407	1944	Plattegrond van vliegveld Soesterberg (schaal 1:10.000), met legenda en beschrijving
		416a	1944	Vlieggkamp Soesterberg, beschrijving met plattegrond (schaal 1:40.000), lijst rollend materieel in omgeving Amersfoort in de periode 30 mei t/m 7 juni 1944, van Geheime Dienst Nederland (GDN)
		427	1944	Plattegrond Soesterberg en omstreken (schaal 1:25.000)
		455	1944	Berichten betreffende resultaten van bombardementen en herstelwerkzaamheden aan de spoorlijn Utrecht - Arnhem, fort Jutphaas, Oudekerk, Schellingwoude en vliegveld Soesterberg
		463	1945	Berichten betreffende resultaten bombardementen bij Loenersloot en Bunnik, tevens verplaatsingen en legering Duitse eenheden in Breukelen en Oudenrijn en bouwactiviteiten

				<i>Loosdrecht en Soesterberg</i>
		482	1943	<i>Inlichtingenrapport van Engelandvaarder Arthur Gotschal betreffende onder andere vliegvelden Gilze-Rijen en Soesterberg, van de Trinidad Travellers Censorship (TTC)</i>
		487	1943	<i>Inlichtingenrapport van Engelandvaarder Jan Linzel, betreffende onder andere de luchtafweer te Soest en vliegveld Soesterberg, met schetsen</i>
		491	1944	<i>Inlichtingenrapport van Engelandvaarder Martien Willem van de Waal betreffende Utrecht, Soesterberg, Lage Vuursche en Harderwijk en verboden gebieden</i>
		509	1945	<i>Berichten betreffende bombardementen op Doorn, Utrecht, Hoevelaken, Amersfoort, Zeist, vliegveld Loosdrecht en Soesterberg in de periode 29 januari en 14 februari 1945</i>

Semi-Statistisch Informatiebeheer (SIB) en de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

Het Semi-Statistisch Informatiebeheer te Rijswijk beheert het archief van Defensie. In dit archief zijn onder ander de ruimrapporten van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) opgeslagen. Deze ruimrapporten zijn gerangschikt per gemeente en worden sinds 1971 systematisch bijgehouden. Onderstaande ruimrapporten zijn opgevraagd en geraadpleegd:

UO. nr.	Jaar	Plaats	Gemeente	Relevant voor onderzoeksgebied
19710780	1971	Soesterberg	Soest	nee
19711114	1971	Soesterberg	Soest	nee
19711231	1971	Soesterberg	Soest	nee
19712153	1971	Soesterberg	Soest	nee
19712222	1971	Soesterberg	Soest	nee
19712285	1971	Soesterberg	Soest	nee
19712531	1971	Soesterberg	Soest	nee
19722018	1972	Soesterberg	Soest	nee
19730759	1973	Soesterberg	Soest	nee
19732146	1973	Soesterberg	Soest	nee
19732300	1973	Soesterberg	Soest	nee
19732627	1973	Soesterberg	Soest	nee
19740060	1974	Soesterberg	Soest	nee
19751649	1975	Soesterberg	Soest	nee
19751929	1975	Soesterberg	Soest	nee
19752072	1975	Soesterberg	Soest	nee
19752405	1975	Soesterberg	Soest	nee
19752781	1975	Soesterberg	Soest	nee
19761419	1976	Soesterberg	Soest	nee
19761427	1976	Soesterberg	Soest	nee
19763560	1976	Soesterberg	Soest	nee
19763561	1976	Soesterberg	Soest	nee
19763622	1976	Soesterberg	Soest	nee
19763646	1976	Soesterberg	Soest	nee
19772808	1977	Soesterberg	Soest	nee
19773262	1977	Soesterberg	Soest	nee
19790258	1979	Soesterberg	Soest	nee
19790414	1979	Soesterberg	Soest	nee
19790826	1979	Soesterberg	Soest	nee
19792194	1979	Soesterberg	Soest	nee
19793423	1979	Soesterberg	Soest	nee
19800265	1980	Soesterberg	Soest	nee
19800314	1980	Soesterberg	Soest	nee
19800369	1980	Soesterberg	Soest	nee

19800401	1980	Soesterberg	Soest	nee
19800993	1980	Soesterberg	Soest	nee
19810252	1981	Soesterberg	Soest	nee
19810611	1981	Soesterberg	Soest	nee
19811256	1981	Soesterberg	Soest	nee
19812050	1981	Soesterberg	Soest	nee
19812113	1981	Soesterberg	Soest	ja
19812196	1981	Soesterberg	Soest	nee
19813102	1981	Soesterberg	Soest	nee
19813641	1981	Soesterberg	Soest	nee
19822259	1982	Soesterberg	Soest	nee
19823371	1982	Soesterberg	Soest	nee
19830631	1983	Soesterberg	Soest	nee
19831465	1983	Soesterberg	Soest	nee
19831501	1983	Soesterberg	Soest	nee
19831594	1983	Soesterberg	Soest	nee
19831899	1983	Soesterberg	Soest	nee
19833059	1983	Soesterberg	Soest	nee
19833206	1983	Soesterberg	Soest	nee
19834080	1983	Soesterberg	Soest	nee
19834113	1983	Soesterberg	Soest	nee
19840768	1984	Soesterberg	Soest	nee
19842707	1984	Soesterberg	Soest	nee
19842843	1984	Soesterberg	Soest	nee
19852330	1985	Soesterberg	Soest	nee
19853678	1985	Soesterberg	Soest	nee
19861103	1986	Soesterberg	Soest	nee
19862977	1986	Soesterberg	Soest	nee
19870537	1987	Soesterberg	Soest	nee
19870555	1987	Soesterberg	Soest	nee
19872206	1987	Soesterberg	Soest	nee
19873386	1987	Soesterberg	Soest	nee
19882589	1988	Soesterberg	Soest	nee
19882835	1988	Soesterberg	Soest	nee
19883417	1988	Soesterberg	Soest	nee
19890678	1989	Soesterberg	Soest	nee
19890946	1989	Soesterberg	Soest	nee
19892588	1989	Soesterberg	Soest	nee
19900301	1990	Soesterberg	Soest	nee
19921057	1992	Soesterberg	Soest	nee
19931680	1993	Soesterberg	Soest	nee
19942176	1994	Soesterberg	Soest	nee
19951200	1995	Soesterberg	Soest	nee
19960879	1996	Soesterberg	Soest	nee
19970410	1997	Soesterberg	Soest	nee
19970571	1997	Soesterberg	Soest	nee
19971424	1997	Soesterberg	Soest	nee
19981986	1998	Soesterberg	Soest	nee
19982166	1998	Soesterberg	Soest	nee
19990529	1999	Soesterberg	Soest	nee
19991492	1999	Soesterberg	Soest	nee
19991530	1999	Soesterberg	Soest	nee
19991576	1999	Soesterberg	Soest	nee
19991621	1999	Soesterberg	Soest	nee
19991853	1999	Soesterberg	Soest	nee
19992108	1999	Soesterberg	Soest	nee
20001318	2000	Soesterberg	Soest	nee
20002278	2000	Soesterberg	Soest	nee
20021463	2002	Soesterberg	Soest	nee
20030163	2003	Soesterberg	Soest	nee
20030166	2003	Soesterberg	Soest	nee
20040512	2004	Soesterberg	Soest	ja

20041265	2004	Soesterberg	Soest	nee
20041391	2004	Soesterberg	Soest	nee
20050764	2005	Soesterberg	Soest	nee
20050927	2005	Soesterberg	Soest	nee
20051277	2005	Soesterberg	Soest	nee
20051555	2005	Soesterberg	Soest	nee
20060631	2006	Soesterberg	Soest	nee
20060913	2006	Soesterberg	Soest	nee
20061041	2006	Soesterberg	Soest	nee
20061906	2006	Soesterberg	Soest	nee
20070097	2007	Soesterberg	Soest	nee
20070842	2007	Soesterberg	Soest	nee
20071346	2007	Soesterberg	Soest	nee
20080263	2008	Soesterberg	Soest	nee
20091766	2009	Soesterberg	Soest	nee
20100841	2010	Soesterberg	Soest	ja
20101770	2010	Soesterberg	Soest	nee
20120088	2012	Soesterberg	Soest	nee
20121079	2012	Soesterberg	Soest	nee
20130222	2013	Soesterberg	Soest	nee
20131353	2013	Soesterberg	Soest	nee
20131425	2013	Soesterberg	Soest	nee
20141318	2014	Soesterberg	Soest	nee
20160548	2016	Soesterberg	Soest	nee
20161618	2016	Soesterberg	Soest	nee
20171546	2017	Soesterberg	Soest	nee

Archieven: buitenlandse archiefinstellingen

The National Archives Londen

In 'The National Archives' zijn diverse 'Operation Record Books' en 'Combat Reports' van verschillende Britse strijdkrachten geraadpleegd. In de literatuur worden diverse squadrons genoemd die bombardementen op Soesterberg hebben uitgevoerd. Van die squadrons zijn de onderstaande gegevens gevonden die relevant zijn voor het vooronderzoek.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
AIR 27	Air Ministry and successors: Operations Record Books, Squadrons		1911-1993	
		AIR 27/857/20	1940	Operation Record Book 110 Squadron
		AIR 27/681/52	1941	Operation Record Book 82 Squadron
		AIR 27/2091/4	1944	Operation Record Book 605 Squadron
		AIR 27/1823/16	1944	Operation Record Book 419 Squadron
		AIR 27/1846/16	1944	Operation Record Book 427 Squadron
		AIR 27/1850/16	1944	Operation Record Book 428 Squadron
		AIR 27/1853/15	1944	Operation Record Book 429 Squadron
		AIR 27/1858/16	1944	Operation Record Book 431 Squadron
		AIR 27/1865/26	1944	Operation Record Book 434 Squadron
		AIR 27/652/18	1944	Operation Record Book 76 Squadron
		AIR 27/2157/18	1944	Operation Record Book 640 Squadron
AIR 50	Air Ministry, Combat Reports			
		AIR 50/191/1	1941	Combat Report 82 Squadron

National Archives and Records Administration (NARA) Washington

In de catalogus van het NARA zijn onder de zoekterm 'Soesterberg' twee relevante archiefstukken gevonden:

- Record Group 243: Records of the U.S. Strategic Bombing Survey, 1928 – 1947, Series: Damage Assessment Reports, 1942 – 1945: IIIa (2668) Soesterberg, Holland;

- Record Group 18: Records of the Army Air Forces, ca. 1902 – 1964, Series: World War II Combat Operations Reports, 1941 – 1946, 344th Bomb Group: Mission Report March 8, 1944 [Target: Soesterberg, Holland].

Na navraag bij het NARA bleken de archiefstukken niet digitaal raadpleegbaar. Tevens konden de stukken vanwege het coronavirus en de restricties daaromheen niet gedigitaliseerd worden.⁷ Zodoende konden de archiefstukken niet worden geraadpleegd.

Bundesarchiv-Militärarchiv (BaMa) Freiburg

Het Bundesarchiv-Militärarchiv beschikt onder andere over Wochenlageberichte. Dit zijn berichten waarin geallieerde luchtactiviteiten/bombardementen worden beschreven. Hierin wordt meerdere malen melding gemaakt van vliegveld Soesterberg.

Toeg. Nr.	Titel	Inv. Nr.	Datum en nr. berichte	Beschrijving
RW37	Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden			
	Wochenlageberichte Bd.1: 29. Dez1941-30. Aug. 1942	RW37/23	13-01-1942 Nr.2668/42 geh.	Am. 10.1. Abschuss 1 Bristol-Blenheim bei Fliegerhorst Soesterberg durch leichte Flak; 3 Mann Besatzung tot.
	Wochenlageberichte Bd.1: 29. Dez1941-30. Aug. 1942	RW37/23	27-01-1942 Nr.2877/42 geh.	Systematisch wurden am 21.1. die Fliegerhorste Soesterberg und Schiphol sowie eine SP-Anlage angegriffen
	Wochenlageberichte Bd.1: 29. Dez1941-30. Aug. 1942	RW37/23	05-05-1942 Nr.4001/42 geh.	Besonders hervorzuheben ist hierbei die Nacht vom 29./30.4., in welcher die 4 Fliegerhorste Leeuwarden (hier wurde der Angriff funfmal wiederholt), Gilze-Rijen, Schiphol und Soesterberg mit zahlreichen Sprengbomben belegt wurden.
	Wochenlageberichte Bd.1: 29. Dez1941-30. Aug. 1942	RW37/23	26-05-1942 Nr.4179/42 geh.	Am 20.5. Absturz 1 Douglas-Boston III bei Flugplatz Soesterberg nach Scheinwerferblendung. Von Besatzung 4 Mann tot.
	Wochenlageberichte Bd.2: 31 Aug. 1942 – 16. Mai 1943	RW37/24	24-03-1943 Nr.10989/43 geh.	Am 18.8. um 02,42 Uhr Abwurf mehrerer Bomben und Angriff durch Bordwaffen auf Flugplatz Soesterberg ohne Schadenserfolg.

Daarnaast beschikt IDDS ook over zogenaamde Feindtätigkeitsberichte van januari 1943 tot en met 31 augustus 1944. Hierin wordt ook melding gemaakt van aanvallen op vliegveld Soesterberg.

Titel	Inv. Nr.	Datum	Beschrijving
Feindtätigkeitsberichte			
		18-08-1943	Gegen 02,00 Uhr Angriff eines Flugzeuges auf Fliegerhorst Soesterberg mit mehreren Sprengbomben ohne Schaden.
		08-03-1944	10,50 Uhr Einflug grosserer Jabo-Verbande mit Baw. auf Fliegerhorst Soesterberg und Volkel. 16,50 Uhr abermaliger Angriff von 104 Jabo's auf Fliegerhorst Soesterberg. 2.) Soesterberg: Bei beiden Angriffen wurden insgesamt abgeworfen: 5000 – 9 kg—Bomben,

⁷ E-mailcontact IDDS Explosieven B.V. en NARA, d.d. 6 november 2020.

			700 – [100] – 250 kg-Bom-ben, 300 Brandbomben. Getroffen wurde hauptsächlich das Unterkunfts-viertel under der Hollfeldrand. Sachschaden an Hallen und Gebäuden; 2 Eisenbahntankwagen ausgebrannt; 5 Flug-zeuge zerstort.
		17-03-1944	Gegen 16,00 Uhr Einflug mehrerer Flugzeuge bis in Raum Amersfort mit Abwurf von 40 Sprengbomben im Sturzflug auf Flugplatz Soesterberg. 1 Volltreffer in Unterkunft, sonst keine Schaden, Platz anfliegbar.
		30-03-1944	Ausser einigen Kustenanflügen in den fruhen Nachmittagsstunden Einflug von ca. 80 Jagdbombern mit vereinzelt Baw. auf Fliegerhorste Eindhoven und Soesterberg ohne grosseren Schaden.
		22-04-1944	Maschinen auf Flugplatz Soesterberg.
		15-08-1944	10,43 Uhr Ein-Durch – und Ruckflug sehr starker Kampfverbände unter sehr starkem Jagdschutz in den holl. Raum mit Baw. Auf Fliegerhorste Soesterberg, Deelen, Volkel, Venlo, Gilze-Rijen, Hamstede, Katwijk, auf Zeist und Raum sudl. Den Haag Schaden und Verlusten bei den Angriffen aus die holl. Flugplatze; ... Soesterberg (3000 Bomben): Schwere Rollfeld und Startbahnschaden Platz gesperrt, 1 Maschinen zerstort, 2 beschadigt, mehrere Flakgeschutze beschadigt... In der Umgebung der Flugplatze insgesamt 18 Hauser zerstort, 46 schwer beschadigt.

Library and Archives Canada (LAC)

De Library and Archives Canada is een instelling die zich onder andere bezig houdt met het behoud van archiefstukken van de Canadese geschiedenis. De LAC heeft verschillende oorlogsdagboeken van Canadese eenheden, die gedurende de Tweede Wereldoorlog in Europa vochten, in haar bezit. Gezien het feit dat Nederland grotendeels door Canadese eenheden is bevrijd, is het raadplegen van die dagboeken erg waardevol. Een groot gedeelte van de oorlogsdagboeken is gedigitaliseerd. Voor Soesterberg zijn geen relevante stukken aangetroffen.

The Ike Skelton Combined Arms Research Library (CARL), USA.

De Combined Arms Research Library in Fort Leavenworth, Kansas is een bibliotheek van het Amerikaanse leger die het United States Army Command en General Staff College ondersteunt. De collectie bestaat onder andere uit een grote hoeveelheid kaartmateriaal en historische documenten van Amerikaanse eenheden die tijdens de Tweede Wereldoorlog opereerden. Een groot gedeelte van de collectie is gedigitaliseerd. Voor Soesterberg zijn geen relevante stukken aangetroffen.

Luchtfoto's

Een belangrijk onderdeel van het vooronderzoek is de analyse van luchtfoto's van Nederland uit de Tweede Wereldoorlog. Luchtfoto's werden niet alleen gebruikt om schade van een bombardement vast te stellen, maar daarnaast werden militaire campagnes en operaties op basis van luchtfoto's gepland.

Na de Tweede Wereldoorlog is een flink aantal luchtfoto's vernietigd, maar een groot deel werd overgedragen aan onder andere archiefinstellingen. In Nederland zijn er twee instellingen die beschikken over geallieerde luchtfoto's. Dit zijn de Universiteit van Wageningen (WUR) en het Kadaster in Zwolle (KAD). In het buitenland zijn diverse instellingen die luchtfotocollecties in hun beheer hebben. In Edinburgh zit 'The National Collection of Aerial Photography' (NCAP) en in

Washington D.C. huist 'The National Archives and Records Administration' (NARA).

Voor dit onderzoek zijn relevante luchtfoto's uit de collecties van het Kadaster en NCAP besteld. De keuze van de luchtfoto's is gebaseerd op indicaties uit de geraadpleegde bronnen en de hevige bombardementen en vliegtuigaanvallen die plaatsvonden in 1944.

In onderstaande tabel zijn de bestelde en geraadpleegde luchtfoto's weergegeven.

Col. Nr.	Datum	Sortie Ref.	Foto nrs.	Kwaliteit	Bijzonderheden
KAD	1939	-	1452	goed	geen
KAD	17-04-1943	D431	4106	matig	geen
KAD	05-10-1944	106G-3226	3054	slecht	Doordat de foto van grote hoogte genomen is, is de foto nauwelijks bruikbaar om in te zoomen op het onderzoeksgebied.
KAD	13-04-1945	16-2058	4012	goed	geen
NCAP	20-07-1944	US7/2410	8003	goed	geen
NCAP	16-08-1944	US7/2989	4008	goed	geen

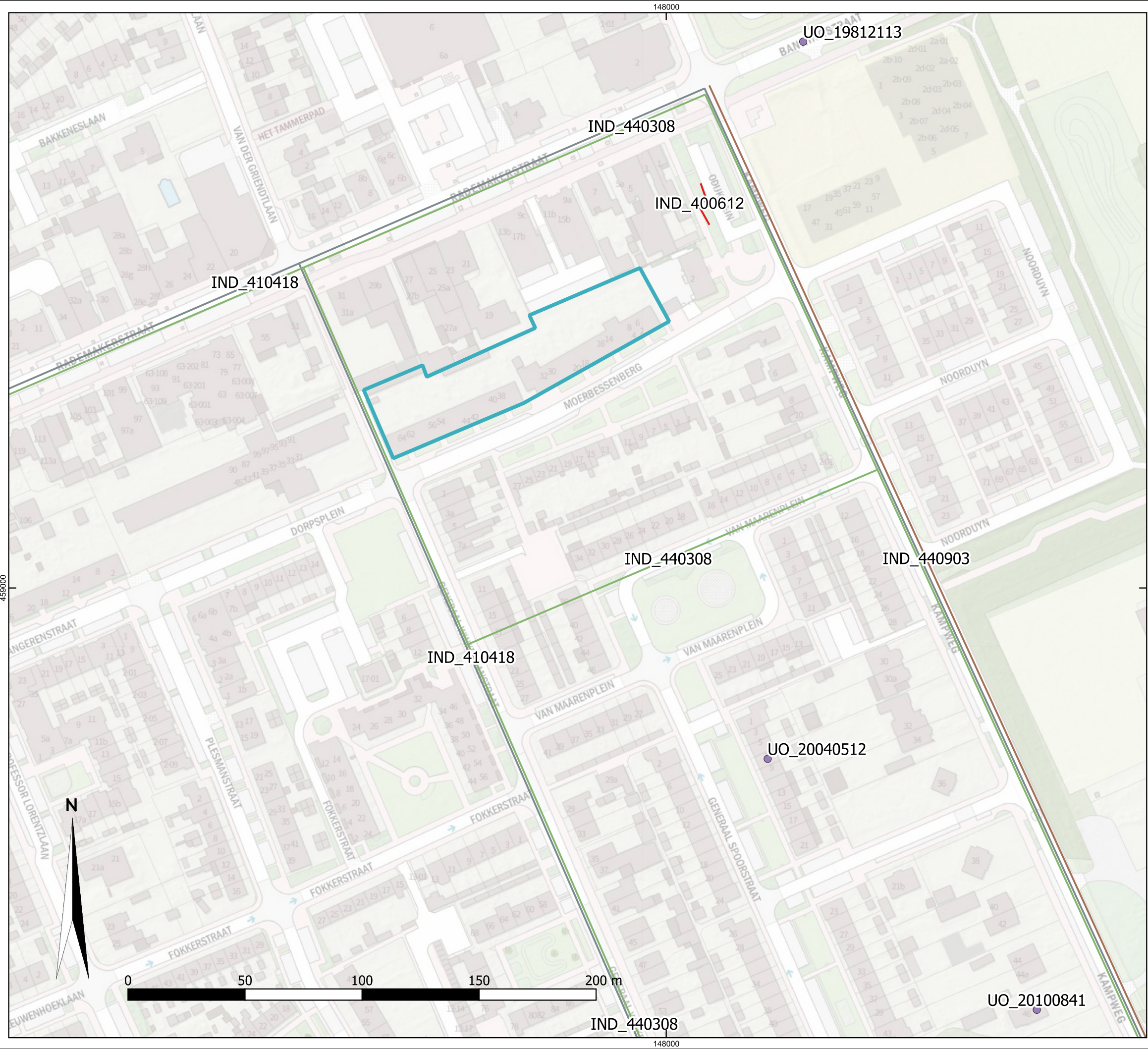
Overige geraadpleegde bronnen

Websites

- <https://www.sls39-45.nl/home/>
- <https://www.hvsoest.nl/>
- <https://www.hvsoest.nl/mondelinge-geschiedenis/98/luisterboek-soest-onder-vuur>
- <https://www.verliesregister.studiegroepvluchtoorlog.nl/>
- <http://www.americanairmuseum.com/unit/296>
- <https://oudsoesterberg.nl/straten/>



Bijlage 2: Inventarisatiekaart



Legenda

- Onderzoeksgebied
- Schuilloopgraaf
- Schade explosie 18 april 1941
- Schade bombardement 8 maart 1944
- Schade bombardement 3 september 1944
- Ruimrapport EODD



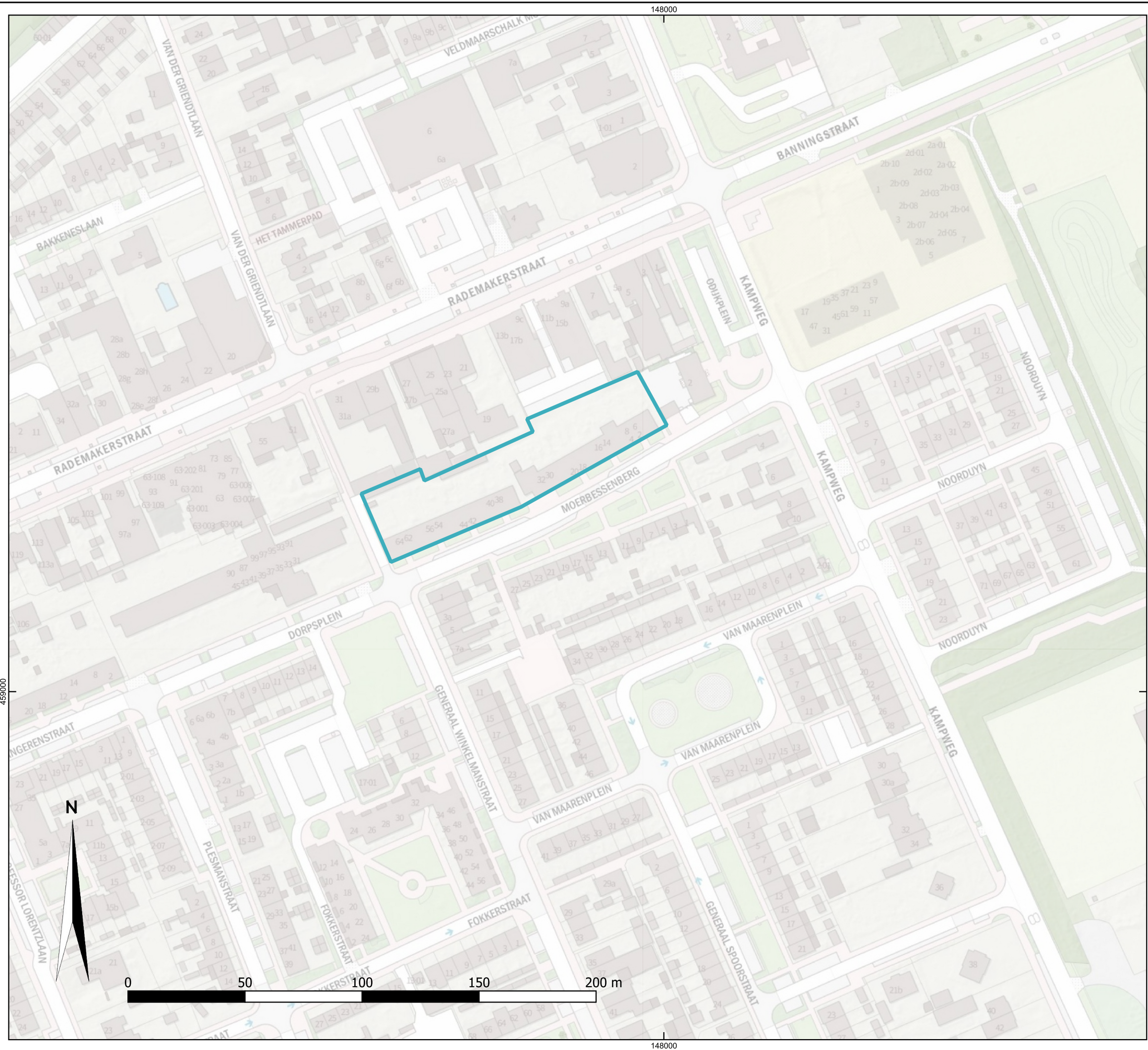
integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling



Project: Moerbessenberg, Soesterberg		Autorisatie C.P. Kuijpers 	
Projectnr: 20071180	Versie: 1	Formaat: A3	
Schaal: 1:1.600	Tekenaar: KMA	Datum: 1-12-2020	
Bestandsnaam: Qgis project 1180.qgs			



Bijlage 3: Bodembelastingkaart CE



Legenda

 Onderzoeksgebied onverdacht



IDDS integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

	Project: Moerbessenberg, Soesterberg	Autorisatie C.P. Kuipers 
Projectnr: 20071180	Versie: 1	Formaat: A3
Schaal: 1:1.600	Tekenaar: KMA	Datum: 1-12-2020
Bestandsnaam: Qgis project 1180.qgs		